

Reservin koulutus ja vapaaehtoinen
maanpuolustuskoulutus:

VELVOLLISUUS VAPAAEHTOISUUS OMATOIMISUUS

Toimittanut Jaakko Ylisipola

Copyright: Pääesikunta, Koulutusosasto
Kuvat: Puolustusvoimat, kirjoittajat
Painettu ISBN: 978-951-25-2706-9
Sähköinen ISBN: 978-951-25-2707-6
Painopaikka: Juvenes Print 2015

Reservin koulutus ja vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus:
velvollisuus, vapaaehtoisuus, omatoimisuus

Puolustusvoimien koulustustoimialan vuosiseminaari 2015

Sisällysluettelo

Puolustusvoimien tervehdys <i>Puolustusvoimien henkilöstöpäällikkö, kenraaliluutnantti Sakari Honkamaa</i>	3
Johdanto	4
Muutos on mahdollisuus – näkymiä reservin koulutuksesta, <i>Hannu Hyppönen</i>	6
Osaamista, valmiutta ja suorituskykyä – Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunnan kertausharjoitus URHO-15, <i>Jari Riihimäki</i>	9
PVMoodlen käyttö reserviläisen oppimisalustana, <i>Antti Rautiainen</i>	12
Verkkopedagogiikka – laadukasta sisältöä PVMoodleen, <i>Miia Iivari ja Irina Lönnqvist</i>	15
Kotiasiat kuntoon ja kulttuureja opiskelemaan, <i>Juhana Suoniemi</i>	17
Opiskelijareserviläistoiminta, yhteistyö ja reserviläisyyden tulevaisuus, <i>Miia Kivilä</i>	20
Kariluodot reservissä – aktiivinen reserviläisyys vaatii uteliaisuutta ja jatkovaa uuden oppimista, <i>Olli Välimäki</i>	23
Suomalainen reserviupseeri Kanadan Primary Reserve Army Operations -kurssilla, <i>Sami Hotakainen</i>	26
Reserviläisjärjestöt omaehtoisen toiminnan järjestäjinä, <i>Reserviläisliitto ja Reserviupseeriliitto</i>	28
Katsaus suomalaisen reserviläiskoulutuksen tutkimuskenttään, <i>Otto Pekkarinen</i>	30

Puolustusvoimien tervehdys

Suomen sotilaallinen maanpuolustus nojautuu vahvaan ja iskukykyiseen reserviin – niin tänä päivänä kuin tulevaisuudessakin. Reserviläisten osaamista ja toimintakykyä ylläpidetään ja kehitetään avainhenkilöstön ja joukkojen kertausharjoituksilla, vapaaehtoisilla harjoituksilla, Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä tilatuilla kursseilla, kriisinhallinta-tehtävillä sekä reserviläisten omatoimisella maanpuolustuskoulutuksella.

Puolustusvoimat lisää mahdollisuuksia reserviläisten omatoimisen osaamisen kehittämiseen puolustusvoimien avoimessa oppimisympäristössä. Tavoitteena on, että asevelvollinen voi ylläpitää henkilökohtaisia osaamis- ja toimintakykytietojaan osana informaatiopalveluja. Vastaavasti asevelvollisten tehtäville määritetään osaamis- ja toimintakykyvaatimukset. Reserviläisen aktiivisuus ja omatoiminen kouluttautuminen ja toimintakyvyn kehittäminen otetaan huomioon sijoitettaessa henkilö osaamista vastaavaan sodan ajan tehtävään. Lisäksi henkilön sodan ajan sijoituksissa otetaan huomioon reserviläisen siviilitehtävissä ja kriisinhallintatehtävissä kehittynyt osaaminen.

Reservin koulutukseen ja vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen kohdistuu jatkuvasti odotuksia. Koulutuksessa tulee huomioida yksilöiden osaaminen ja sen tulee olla joukon suorituskykyä tehostavaa. Reservin koulutusta ja vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta kehitetään ja ne tarjoavat myös uusia mahdollisuuksia. Tunnistammeko mahdollisuudet ja miten voimme niitä laajentaa?

Tässä seminaarissa huomion kohteina ovat reservin koulutus ja vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus sekä niiden tarjoamat mahdollisuudet yksilöille, puolustusvoimille ja yhteiskunnalle. Us-

komme, että seminaari tarjoaa uusia ajatuksia ja myös mahdollisuuksia laajentaa ammatillista verkottumista.

Toivotan teidät tervetulleiksi puolustusvoimien koulutustoimialan vuosiseminaariin!

Kenraaliluutnantti Sakari Honkamaa,
Puolustusvoimien henkilöstöpäällikkö

Johdanto

Suomen kansalliseksi puolustusratkaisuksi on vaikiintunut koko maan puolustaminen yleisen asevelvollisuuden avulla. Ratkaisevan tärkeä asema kansallisessa puolustusratkaisussamme on sodan ajan joukkojen rungon muodostavalla reservillä. Suorituskyvyn perusta luodaan laadukkaalla varusmieskoulutuksella, mutta saavutetun suorituskyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi tarvitaan myös reservin osaamisen jatkuvaa koulutusta ja kehittämistä. Tämä kehitystyö rakentuu kolmen toisiaan tukevan osa-alueen muodostamalle perustalle, eli riittävien ja laadukkaiden kertausharjoitusten järjestämiselle, joukkojen suorituskykyä tukevaan vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen ja reserviläisten omatoimiseen osaamisen ja toimintakyvyn ylläpitoon ja kehittämiseen.

Tässä julkaisussa käsitellään kaikkia yllämainittuja osa-alueita, sekä niiden tarjoamia mahdollisuuksia reserviläisille, puolustusvoimille ja yhteiskunnalle.

Puolustusvoimauudistuksen myötä puolustusvoimien sodan ajan joukkojen vahvuus laski 350 000 sotilaasta noin 230 000:een vuodesta 2015 alkaen. Hannu Hyppönen kirjoittaa artikkelissaan, kuinka koulutettavien reserviläisten koulutuksen määrän kasvaessa on ensisijaisen tärkeää, että puolustusvoimien reserviläisille antama sotilaallinen koulutus kyetään hyödyntämään nykyistä paremmin kokonaisturvallisuuden kaikilla aloilla.

Laadukkaat kertausharjoitukset ovat yksi tapa kehittää reservin suorituskykyä. Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen koulutuspäällikkö, Jari Riihimäki kirjoittaa artikkelissaan logistiikkalaitoksen esikunnan reserviläisten kertausharjoituksesta, jossa kehitettiin niin yksittäisen reserviläisen henkilökohtaisia tietoja, taitoja ja toimintakykyä kuten myös yksiköiden joukkokohtaisia suorituskykyjä.

Reserviläisten koulutuksessa tulee myös hyödyntää tietoteknologian tarjoamia mahdollisuuksia. Virtuaalinen oppimisympäristö PVMoodle on erinomainen työkalu reserviläisten kouluttamisen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseen, josta Antti Rautiainen kertoo artikkelissaan. PVMoodle mahdollistaa vuorovaikutukseen, sisällöntuottamiseen ja materiaalin jakamiseen perustuvan itseopiskelun, jonka täysimääräinen hyödyntäminen tarjoaa lukemattomasti mahdollisuuksia laadukkaan ja monipuolisen koulutuksen järjestämiseksi. Verkossa tapahtuvan opiskelun lisäksi myös verkkopedagogiikan haasteisiin tulee vastata. Irina Lönnqvist esittelee artikkelissaan toimia verkkopedagogisten taitojen parantamiseksi, jotta verkko-opiskelun täysi potentiaali koulutuksessa saadaan käyttöön.

Reserviläisenä oleminen ei rajoitu pelkästään kotimaan rajojen puolustamiseen. Kokenut rauhanturvaaja Juhana Suoniemi kertoo artikkelissaan suomalaisten hyvästä rauhanturvaamisosaamisesta ja haasteista, joita rauhanturvaaja saattaa operaationsa aikana kohdata.

Reserviläisissä on edustajia useista eri ikäluokista. Nuoret, aktiiviset reserviläiset ovat erittäin tärkeä osa maanpuolustusta. Miia Kivelä kirjoittaa, kuinka yhteistyötä puolustusvoimien, nuorten reserviläisjärjestöjen ja muiden vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan osallistuvien välillä tulee kuitenkin lisätä ja selkeyttää, ja nuorille tulee taata maksuttomia osallistumismahdollisuuksia vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen.

Muistelua vanhoista ajoista aina nykypäivään ja näkymiä tulevaisuuden reserviläisyydestä tarjoaa Olli Välimäki artikkelissaan. Itseään kouluttavasta ja kehittävistä aktiivisista reserviläisistä

on valtavasti hyötyä sekä puolustusvoimille että reserviläiselle itselleen.

Rauhanturvaamisoperaatio ei ole kuitenkaan ainoa tapa saada kokemusta ulkomailta. Sami Hotakainen osallistui Kanadan Primary Reserve Army Operations -kurssille, kehittääkseen omaa esikuntatyöskentelyosaamistaan. Artikkelissaan hän esittelee kurssin ja kertoo, kuinka aikoo hyödyntää oppimaansa Suomessa.

Vapaaehtoisuus mahdollistaa reservin osaamisen täysipainoisen hyödyntämisen, josta reserviläisliitot omaehtoisen toiminnan järjestäjinä kertovat artikkelissaan.

Vaikka reserviläiset ovatkin sodan ajan puolustusvoimien tärkein henkilöstövoimavara, ei tutkimusta reservin koulutuksesta ole tehty kuitenkaan kovinkaan paljoa. Suppeasta tutkimuskannasta huolimatta kerätyistä aineistoista löytyy kuitenkin paljon ideoita reserviläiskoulutuksen kehittämiseen. Otto Pekkarinen Maanpuolustuskorkeakoulusta painottaakin, että laadukas reservin osaamisen kehittäminen vaatii usean toimijan tarjoamien resurssien yhteensovittamista ja käyttämistä.

Järjestyksessään kolmatta kertaa järjestettävän puolustusvoimien koulutustoimialan vuosiseminaarin yhteydessä palkitaan stipendein myös vuoden koulutusteot, jotka osoittavat tuloksia reservin koulutuksessa ja vapaaehtoisessa maanpuolustus-koulutuksessa.

Puolustusvoimien koulutustoimialan kannusteen tarkoituksena on motivoida puolustusvoimien henkilöstöä yhdessä ja yksilöinä erinomaisiin koulutustuloksiin.

Kannuste myönnetään vuosittain yhdelle tai useammalle henkilölle tai yhdelle koulutusorgani-

saatiolle edeltävän vuoden aikana tehdyn merkittävän koulutusteon perusteella. Koulutusteon tulee merkittäväällä tavalla edistää puolustusvoimien suorituskyvyn kehittämistä ja asevelvollisten sekä palkatun henkilöstön maanpuolustustahtoa ja palvelusmotivaatiota koulutuksellisin keinoin.

Eversti Hannu Hyppönen

Muutos on mahdollisuus – näkymiä reservin koulutuksesta

Sodan ajan joukkojen vahvuus laskee 350 000 sotilasta noin 230 000:een vuodesta 2015 alkaen. Kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten määrä nousee puolustusvoimien tarpeiden mukaiselle tavoitetasolle, ja eri tavoilla koulutettavien reserviläisten määrä nousee jopa 45 000 henkilöön vuodessa. Koulutettavien määrän kasvaessa ensisijaisen tärkeäksi muodostuu, että puolustusvoimien reserviläisille annettava sotilallinen koulutus kyetään hyödyntämään nykyistä paremmin kokonaisturvallisuuden kaikilla aloilla.

Sodan ajan joukkojen mitoitusperusteena ovat arvioitun uhkan edellyttämä suorituskyky, käytettävissä olevat resurssit sekä kyky kouluttaa ja varustaa joukot. Puolustusvoimien valmiutta säädetään joustavasti ja joukkoja perustetaan kulloistakin uhkaa vastaavasti.

Yleinen asevelvollisuus ja naisten vapaaehtoinen asepalvelus tuottavat tarvittavat sodan ajan joukot. Tämä edellyttää sitä, että jokaisen ikäluokan kerrankelkelpoiset sotilaat – vähintään 75 prosenttia ikäluokasta – pystytään sijoittamaan sodan ajan tehtäviin. Joukkotuotannon reilun kymmenen vuoden kierto varmistaa henkilöstön osaamisen ja toimintakyvyn. Laadukas varusmieskoulutus, joukon kertausharjoitus sekä kertausharjoitukset valmiuden kohottamisen aikana riittävät pääosalle sodan ajan joukoista. Valmiusjoukoille tämä ei kuitenkaan riitä.

Yleisjoukosta siirrytään yhä enemmän räätälöidympiin joukkoihin. Henkilöstön sijoittamista erikoisjoukkoihin, taistelujoukkoihin, tukijoukkoihin ja esikuntatehtäviin ohjataan osaamis- ja toimintakykyvaatimuksilla. Joukkokohtaiset suorituskykyvaatimukset mahdollistavat koulutuksen kohdentamisen joukon kaluston, tehtävien ja käyttö-

tavan mukaisesti. Tehtäväkohtaisilla osaamis- ja toimintakykyvaatimuksilla pystytään ohjaamaan henkilöstön valintaa, koulutusta ja sijoittamista. Periaatteena on ”oikea henkilö, oikeaan paikkaan ja oikeaan aikaan”.

Sodan ajan joukkojen määrän vähetessä ammattisotilaiden suhteellinen määrä komentaja-, päällikkö- ja erityistehtävissä nousee keskimääräisestä 2,5:stä noin 3,5 prosenttiin. Sotilasammattillista osaamista tarvitaan 11 000 tehtävään. Palveluksessa on 8 000 ammattisotilasta, ja noin 3 000 tehtävään luodaan tarvittava osaaminen sotilaseläkejärjestelmän avulla. Ammattisotilaiden vähäinen määrä edellyttää sitä, että reserviläisiä koulutetaan vaativiin ja laaja-alaisiin tehtäviin.

Reservin määrä

Asevelvollinen kuuluu joko reserviin tai varareserviin. Sodan ajan reserviin kuuluu noin 900 000 henkilöä, jotka ovat saaneet varusmieskoulutuksen, miehistö 50:n ja päällystö 60 vuoden ikään asti. Varareservissä on noin 200 000 sellaista asevelvollista, jotka eivät joko vielä ole suorittaneet varusmiespalvelusta, eivät enää kuulu reserviin (miehistö yli 50-vuotiaat), tai jotka ovat vapautettu rauhan ajan palveluksesta esimerkiksi terveydellisistä syistä.

Kouluttamalla miesikäluokasta kaikki palveluskelpoiset ylläpidetään sodan ajan joukkoihin sijoitettujen reserviläisten osaaminen ja toimintakyky suoritusvaatimuksia vastaavalla tasolla. Jos koko ikäluokkaa ei koulutettaisi, sodan ajan joukkojen tuottamiseen tarvittava aika piteneisi ja joukkoihin sijoitettujen sotilaiden keski-ikä nousisi.

Osa reserviläisistä on henkilövarattu (VAP) muun yhteiskunnan kokonaisturvallisuuden poik-

keusolojen tehtäviin. Jatkossa henkilövarausten tarve kasvaa. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen edellyttää yhä enemmän ammattilaisia, jotka toimivat samoissa tehtävissä niin normaali- kuin poikkeusoloissakin. Reserviläiset valitaan näihin tehtäviin siviilioasaamisen perusteella ja useimmiten sen jälkeen, kun heidän sodan ajan sijoituksensa on päättynyt. Yhteiskunnan on pyörittävä niin normaaliaikana kuin eriasteisissa kriiseissäkin.

Puolustusvoimien reserviläisille antama sotilaallinen koulutus ja kokemus tulee hyödyntää nykyistä paremmin kokonaisturvallisuuden kaikilla aloilla. Esimerkki tästä on kehitettävä täydennyspoliisijärjestelmä, johon voidaan rekrytoida sotilaspoliisikoulutettuja reserviläisiä, jotka ovat vapautuneet sodan ajan sijoituksesta.

Jokaista reserviläisiä tarvitaan koko asevelvollisuusajan sodan ajan joukoissa, reservissä tai varareservissä. Kansakunnan etu on, että he kaikki toimivat osaamistaan ja toimintakykyään parhaiten vastaavissa tehtävissä. Sotataidon periaatteiden mukaisesti reservillä täydennetään joukkoja ja varaudutaan vaihtoehtoihin tai ennalta arvioimattomiin tilanteisiin.

Kertausharjoitukset uudistuvat

Puolustusvoimien kertausharjoituksissa vuosittain koulutettavien reserviläisten määrä nousee noin 18 000 sotilaaseen. Vapaaehtoisissa harjoituksissa koulutetaan lisäksi noin 2 000 reserviläistä. Kertausharjoituksissa koulutettavien reserviläisten suhteellinen määrä sodan ajan joukoista nousee aikaisemmasta. Määrän lisäksi on varmistettava harjoitusten laatu, jotta pystymme tarjoamaan reserviläisille koulutusta, joka ylittää odotukset hyvästä varusmieskoulutuksesta.

Joukkojen kertausharjoituksissa vaarana on epäonnistuminen, jos miehistön palaute ensimmäisestä ja viimeisestä päivästä on ”odottaminen ja jonottaminen”. Molempia voidaan vähentää, kun johtajat ja kouluttajat ovat joukkonsa mukana. Kertausharjoitukset saadaan toiminnallisiksi, erityisesti miehistön koulutuksessa, simulaattorien sekä taisteluharjoitusten ja -ammuntojen avulla.

Kertausharjoitusten tehokkuutta ohjataan laatuvaatimuksilla. Uutta ajattelua tarvitaan harjoitusten toteuttamistapaan. Ne tulee nähdä eri koulutustapojen kokonaisuutena ja kestoaltaan noin vuoden pituisena koulutustapahtumana. Varsinkin johto- ja avainhenkilöstön harjoituksiin voidaan liittää omatoimisia opintoja ja tenttejä avoimessa verkko-oppimisympäristössä (PVMoodle). Kun perusasiat on yhtenäistetty etukäteen, varsinainen

harjoitus voidaan aloittaa korkeammalta lähtötasolta. Jokainen reserviläinen voi tehdä kuntokartoituksen verkossa ja aloittaa henkilökohtaisen ohjelman mukaisen harjoittelun koska tahansa tai viimeistään kertausharjoituskäskyn saatuaan.

Paikallispataljoonien taistelukoulutusyksiköt voivat toteuttaa reserviläisten johdolla taistelijaparin ja ryhmän taisteluammunnat ammattisotilaiden keskittyessä suurempien taisteluammuntojen johtamiseen. Reservin johtajien vastuuta lisätään siten, että he osallistuvat harjoitusten tavoitteiden määrittämiseen ja suunnittelevat itse osan harjoituksesta. Kouluttajatehtävissä tulee hyödyntää reserviläisten erityisosaamista sekä heidän kriisinhallintatehtävissä tai Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kursseilla hankkimaansa koulutusta ja kokemusta.

Sodan ajan komentajat, päälliköt ja muut johtajat vastaavat joukkonsa kouluttamisesta. Kertausharjoitusten viime vuosien alhaisen määrän vuoksi mahdollisesti unohtuneet hyvät koulutuskäytännöt on palautettava käyttöön ja niitä on täydennettävä uusien innovaatioiden tarjoamilla mahdollisuuksilla.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutus

Maanpuolustuskoulutusyhdistys on strateginen koulutuskumppani, joka kouluttaa puolustusvoimien tilaamalla sotilaallisen koulutuksen 250 kurssilla noin 8 500 reserviläistä. Lisäksi se kouluttaa sotilaallisia valmiuksia kehittäville kursseilla noin 16 500 reserviläistä. Yhdistyksen 2 000 kouluttajaa ovat saaneet kouluttaja- ja aselajikoulutuksen sekä harjaantuneet eri kurssien kouluttajatehtävissä.

Pääesikunta on yhdessä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kanssa määrittänyt sotilaallisen koulutuksen laatuvaatimukset ja arviointiperusteet. Menettelytavat on testattu vuoden 2014 alueellisissa ja valtakunnallisissa arvioinneissa. Seuraava tavoite on nousujohteisten koulutuskokonaisuuksien rakentaminen kaikille koulutusaloille miehistöstä upseereihin.

Puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus tulee liittää entistä tiiviimmin osaksi joukkotuotantoa ja kertausharjoituksia. Joukko-osastot voivat vaikuttaa sotilaallisen koulutuksen laatuun tilaamalla tarvitsemaansa koulutusta ja tukemalla koulutuksen järjestelyjä. Koulutuksen vahvuudet ja kehittämistarpeet voidaan tunnistaa arviointien ja reserviläisten antaman palautteen avulla.

Painopisteenä paikallisjoukot

Sodan ajan joukkojen määrän väheneminen on

herättänyt ajatuksia kodinturvajoukkojen perustamisesta. Puolustusvoimauudistuksen yhteydessä tarkasteltiin myös tätä kysymystä. Tarkastelun tuloksena päädyttiin paikallisjoukkoihin, koska ei katsottu tarpeelliseksi perustaa uusia, päällekkäisiä hallintorakenteita. Suomalaiset paikallisjoukot kykenevät hoitamaan myös ”kodinturvajoukkojen” tehtävät nykyaikaisella tavalla.

Reservin koulutukselle ja vapaaehtoiselle maanpuolustuskoulutukselle Pääesikunnan johdolla laadittu kehittämissuunnitelma on tehty yhdessä puolustushaaraesikuntien sekä kaikkien maanpuolustus- ja reserviläisjärjestöjen kanssa. Suunnitelma tähtää vuoteen 2020. Käytännön toteutus on jo aloitettu, ja kohteena ovat erityisesti paikallisjoukot ja niiden koulutuksen kehittäminen.

Kaikille vapaaehtoisille reserviläisille löytyy tehtäviä maakuntakomppanioista ja uusista paikallispataljoonista. Reserviläisillä on hyvät mahdollisuudet oman osaamisensa ja toimintakykynsä kehittämiseen. Kertausharjoitusvuorokausien rinnalle uudeksi kannusteeksi tulevat koulutusvuorokaudet, joita hyväksytään osoitetuista tiedoista, taidoista ja toimintakyvystä. Omatoimisuus ja vapaaehtoisuus ovat tie entistä laajempiin tai vaativampiin tehtäviin.

Paikkoja on tarjolla erityisesti reserviläisille, jotka tenttivät alansa oppaat avoimessa verkko-oppimisympäristössä, kehittävät kuntoaan henkilökohtaisen kunto-ohjelman avulla, osoittavat toimintakykynsä 12 minuutin juoksutestillä, lihaskuntotestillä ja ampumataitotestillä sekä osallistuvat Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutukseen.

Kertausharjoitusten määrän kasvaessa harjoitukset toteutetaan joukkona, jossa jokaista tarvitaan. Puolustusvoimilla on tiukka linja mahdollisiin vapautushakemuksiin. Puolustusvoimilla ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksellä on ”pelikenttä ja säännöt”. Nyt odotamme ”pelaajia kentälle”. Kokonaisturvallisuus edellyttää omatoimisuutta, vapaaehtoisuutta ja velvollisuutta.

Eversti Hannu Hyppönen palvelee Pääesikunnan koulutusosaston päällikkönä ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarkastajana.

Artikkeli julkaistu alun perin Kylkiväestön numerossa 1/2015 (266.).

Everstiluutnantti Jari Riihimäki

Osaamista, valmiutta ja suorituskykyä – Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunnan kertausharjoitus URHO-15

Puolustusvoimien logistiikkalaitos on Pääesikunnan alainen asiantuntijaorganisaatio, jonka päätehtävät ovat logistiikan palveluiden tuottaminen ja puolustusmateriaalin teknisen elinjakson hallinta hankinnoista hävittämiseen.

Logistiikkalaitoksen normaali- ja poikkeusolojen suorituskyky perustuu ammattitaitoiseen ja osavaan henkilöstöön. Puolustusvoimien logistiikkalaitos kehittää palkatun henkilöstön ja reserviläisten osaamista monipuolisilla harjoituksilla. Asevelvollisten kertausharjoituksissa kehitetään niin yksittäisen reserviläisen henkilökohtaisia tietoja, taitoja ja toimintakykyä kuten myös yksiköiden joukkokohtaisia suorituskykyjä.

Suunnittelu: ”Ennakoi – selkeytä – varmista resurssit”

Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunta järjesti kesäkuussa 2015 logistiikkaharjoitus URHO-15 liittyvän kertausharjoituskokonaisuuden. Harjoituksen suunnittelu käynnistettiin jo vuoden 2014 syksyllä ennen logistiikkalaitoksen virallista perustamista. Toiminnan ja resurssien suunnittelun tehtävät sekä tavoitteet yhdistettiin operatiiviseen suunnitteluun ja joukkotuotannon perusteisiin. Joukkotuotantosuunnitelmasta määritettiin niin esikunnan kuin laitoksen muiden hallintoyksiköiden harjoitettavat joukot vuodelle 2015. Kertausharjoitettavien joukkojen valintakriteereinä olivat joukkojen elinkaari ja suorituskykyvaatimukset. Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen esikunnan kertausharjoitus kohdennettiin laitoksen johtamisen näkökulmasta keskeisiin joukkoihin.

Tammikuun 2015 alussa järjestettiin kertaushar-

joituksen ensimmäinen suunnittelukokous, jossa vahvistettiin harjoitukseen osallistuvan operaatiokeskuksen (OPKE), esikunta- ja viestipataljoonan esikunnan (EVPE) ja esikunta- ja huoltokompanian (EHK) joukot sekä täsmennettiin harjoituskokonaisuuden konsepti ja avainhenkilöstö. Jo suunnittelun alusta alkaen harjoitus ositettiin joukkokohtaisiin osiin, joille määritettiin vastuulliset suunnittelijat ja johtajat eli pääkouluttajat. Organisaatioihin sijoitettua johtajistoa otettiin mukaan suunnitteluryhmään joukkokohtaisesti. Lisäksi huolehdittiin siitä, että harjoituskokonaisuuden suunnittelu, johtaminen ja yksityiskohtaiset tukeutumisjärjestelyt tuotettiin osaharjoituksille esikunnan koulutustoimialan keskitettynä palveluna – siten mahdollistettiin osaharjoitusten sisältöjen laadukas suunnittelu ja tehokas valmistelu.

Kertausharjoitusten suunnitteluperusteina käytettiin Pääesikunnan koulutusosaston päivittämiä reservin koulutuksen normeja ja ohjeita, jotka antoivat erittäin hyvät perusteet onnistuneen harjoituksen suunnittelulle ja toteuttamiselle. Pääesikunnan laatimat kertausharjoitusten laatusuositukset sisällytettiin harjoituksen suunnitteluun.

Reserviläiset kutsuttiin kertausharjoitukseen tammikuun lopussa, ja kutsun liitteenä reserviläisille lähetettiin tiedote harjoitukseen valmistautumisesta ja harjoituksen yksityiskohdista. Kirjeellä varmistettiin harjoitusten tehokas aloittaminen. Reserviläiset kertoivat kokeneensa tiedotteen erittäin hyödylliseksi astuessaan palvelukseen.

Toteutus: ”Logistiikka taistelee ja tukee”

Kertausharjoituksen toteutuksen johtoajatus oli

kouluttaa reserviläisiä yksilöllisesti ja antaa heille runsaasti rakentavaa ja kehittävää palautetta. Harjoituksen kouluttajaresurssit suunniteltiin ja varmistettiin johtoajatuksen edellyttämällä tavalla: logistiikkalaitoksen esikunta pyysi ja sai huomattavaa kouluttajahenkilöstötukea useilta eri joukko-osastoilta ja toimipisteiltä. Yksilöllisen koulutuksen puitteet suunniteltiin ja toteutettiin jokaisen osaharjoituksen osalta tapauskohtaisesti.

Operaatiokeskuksen reserviläiset aloittivat harjoituksen ennen varsinaisen URHO-15 logistiikan johtamisharjoituksen alkamista. Järjestely mahdollisti reserviläisten tarkoituksenmukaisen perehdyttämisen OPKE:n tietojärjestelmien käyttöön ja tilanteen seurantaan sekä johtamiseen. Esikunta ja viestipataljoonan esikunnan henkilöstö jaettiin useisiin toimiala- ja alakohtaisiin pienryhmiin, joita kaikkia kouluttivat asiantuntevat ammattilaiset. Johtamisjärjestelmäalan kouluttajana toimi vakinaisesta palvelusta eronnut (evp) upseeri. Esikunta- ja huoltokomppanian koulutus aloitettiin perehdyttämällä ja kouluttamalla ensin yksikön johtajat, jotka suunnittelivat ja valmistelivat kolme päivää myöhemmin palvelukseen astuneen miehistön koulutuksen. EHK:n koulutuksessa hyödynnettiin lisäksi Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) asiantuntevia kouluttajia muun muassa voimankäytön ja lähitaistelun sekä tarkka-ampujien opettamisessa ja harjaannuttamisessa. EHK:n johtajien ja miehistön yksilö- ja pienryhmäkohtaista koulutusta annettiin niin poikkeusolojen toimipaikan suojauskoulutusvaiheessa kuin tilanteenmukaisissa taisteluammunnoissakin.

Harjoituksen kouluttajat oli ohjeistettu käymään runsaasti palautekeskusteluja reserviläisten kanssa harjoituksen aikana. Vuorovaikutteisella palautteella haluttiin tukea reserviläisten päivittäistä oppimista, ylläpitää reserviläisten korkeaa motivaatiota ja myös kerätä reserviläisten näkemyksiä koulutuksen onnistumisesta ja vaikuttavuudesta harjoituksen aikana. Aktiivisen ja vuorovaikutteisen palautteen kautta tuettiin reserviläisten kokemuksia yksilöllisestä koulutuksesta.

Kertausharjoituksen tavoitteena oli yksilö- ja joukkokohtaisen suorituskyvyn kehittämisen lisäksi myös logistiikkalaitoksen esikunnan johtamisvalmiuden kehittäminen poikkeusoloissa. Kaikissa osaharjoituksissa tehtiin runsaasti työtä tavoitteiden saavuttamiseksi: EVPE laati harjoituksen aikana tilannearvion ja sovelletun joukkoyksikön taistelusuunnitelman. EHK tarkisti, päivitti ja harjoitteli omia johtamis- ja suojaamissuunnitelmiaan. OPKE harjaantui tilannekuvan tuottamisessa ja tilanteen mukaisessa johtamisessa osana logistiikkaharjoitusta.

Arviointi: "Missä onnistuttiin?"

Harjoituksen aikana käydyt päivittäiset palautekeskustelut mahdollistivat koulutussisältöjen ja toteutuksen säätämisen reserviläisten tarpeiden mukaisesti. Isoja muutoksia toimiviin koulutussuunnitelmiin ei tarvittu, mutta harjoituksen aikana tehtiin pieniä tilannekohtaisia tarkennuksia tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi. Palautteessa reserviläiset antoivat kiitosta joustavasta ja aktiivisesta palautteen huomioinnista harjoituksen aikana.

Reserviläiset antoivat harjoituksen toteutuksesta erinomaiset palautteet niin päivittäisissä palautekeskusteluissa kuin reserviläiskyselyssäkin. Kirjallisen palautekyselyn tulokset ylittivät tavoitetasot kaikkien summamuuttujien osalta. Palautekyselytulosten kokonaisarvio oli erinomainen 4,3 (maksimi 5,0). Erityisen korkeat arviot kohdentuivat seuraaviin arviointikohteisiin (kaikkien kolmen osaharjoituksen keskiarvo/maksimi 5,0):

- maanpuolustustahto 4,6
- arvio reserviläisistä kouluttajina 4,6
- arvio palkattuun henkilökuntaan kuuluvista kouluttajina 4,7.

Reserviläisten arvioiden ja palautteiden perusteella voidaan päätellä, että niin harjoituksen järjestelyissä kuin erityisesti reserviläisten kouluttamisessa oli onnistuttu erittäin hyvin. Kertausharjoituksen suunnittelun ja johtamisen osalta tehty ratkaisu keskitetystä hallinnollisesta tuesta osaharjoituksille ja pääkouluttajille osoittautui toimivaksi vapauttaen resursseja varsinaiseen koulutukseen. Varmistettu määrä ammattitaitoisia ja motivoituneita kouluttajia takasi harjoituksen tavoitteiden saavuttamisen ja runsaat positiiviset kiitokset reserviläisiltä – nämä kohdistuvat logistiikkalaitoksen esikunnan lisäksi Pirkanmaan aluetoimiston, Logistiikkakoulun, Panssariprikaatin, Sotilaslääketieteen keskuksen ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kouluttajahenkilöstöön.

Harjoituksen aikana kouluttajat havainnoivat aktiivisesti kehittämiskohteita, joista keskusteltiin viiveettä harjoituksen johdon ja kouluttajien välillä, ja jotka taltioitiin kirjallisena harjoituskertomuksen liitteeksi. Siten kertyneitä kokemuksia ja oppimista hyödynnetään tulevaisuudessa kertausharjoituksissa.

Kehittäminen: "Mitä tehdään jatkossa vielä paremmin?"

Kertausharjoituksen kesto ja rytmitys (johtajamiehistö) tukivat harjoituksen tavoitteiden saavuttamista. Tulevaisuudessa harjoituksissa tullaan järjestämään tehtäväkohtainen valmentava harjoitusjakso

noin kuukautta ennen varsinaista harjoitusta. Ennakoivan rytmityksen ja osittamisen johdosta voidaan varsinaisen harjoituksen kestoja tehostaa. Ratkaisussa huomioidaan myös reserviläisten mahdollisuudet osallistua paremmin kahteen lyhyempään harjoitukseen yhden pidemmän sijaan.

Toinen selkeä kehittämiskokonaisuus tulee olemaan reserviläisten itseopiskelun tukeminen avoimessa oppimisympäristössä (PVMOODLE). Tulevien reserviläisten käyttöön tuotetaan harjoituskohtaisten perusteiden lisäksi itseopiskelumateriaalia tukemaan reserviläisten omaehtoista perehtymistä ja oppimista ennen varsinaista harjoitusta. Itseopiskelumateriaali tuotetaan tietoturvamääräysten mukaisesti.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ja muiden hallintoyksiköiden kouluttajatukea tullaan jatkosakin käyttämään logistiikkalaitoksen kertausharjoituksissa. MPK:n asiantuntevaa ja laadukasta

erityiskoulutusta harjoituksissa tullaan lisäämään. Muiden hallintoyksiköiden kouluttajaosaamista siirretään logistiikkalaitoksen omalle palkatulle henkilöstölle myös tulevissa harjoituksissa. Toimivan kouluttajayhteistyön kuten harjoitustoiminnankin onnistuminen varmistetaan ennakoivalla suunnittelulla ja vahvalla yhteistyötahdolla.

Everstiluutnantti Jari Riihimäki on Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen koulutuspäällikkö.

Antti Rautiainen

PVMoodlen käyttö reserviläisen oppimisalustana

Virtuaalinen oppimisympäristö PVMoodle on erinomainen työkalu reserviläisten kouluttamisen ja vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämiseen. PVMoodle mahdollistaa vuorovaikutukseen, sisällöntuottamiseen ja materiaalin jakamiseen perustuvan itseopiskelun, jonka täysimääräinen hyödyntäminen tarjoaa lukemattomasti mahdollisuuksia laadukkaan ja monipuolisen koulutuksen järjestämiseksi.

Stadin Sissit edelläkävijöinä

Pääkaupunkiseudulla vaikuttava Stadin Sissit-reserviläisryhmä on jo 20 vuotta järjestänyt vuosittain Esikuntatyöskentelyn kurssin (ESIK-J). Kurssi sai alkunsa vuonna 1994 siitä tosiasista, ettei reserviläisiä Suomessa oltu koulutettu esikuntatyöskentelyyn. Tällä puolustusvoimien Maanpuolustuskoulutusyhdistykseltä (MPK) tilaamalla sotilaallisella kurssilla on näiden vuosien aikana koulutettu n. 650 sodanajan esikuntiin sijoitettua ja sijoitettavaksi kelpaavaa reserviläistä.

Kurssi koostuu orientaatioillasta, kahdesta lähiopiskelujaksosta, soveltavasta harjoituksesta ja näiden jaksojen välissä olevasta itseopiskelusta. Itseopiskelua on noin kolme kuukautta ja siihen kurssilaisilta kuluu 60–100 tuntia. Itseopiskelu tapahtuu PVMoodle-oppimisympäristössä.

Mikä on PVMoodle?

Moodle on maailmanlaajuisesti käytetty virtuaalinen oppimisympäristö, jonka kehitystyö alkoi vuosittuhannen vaihteessa. Avoimeen lähdekoodiin perustuva palvelu soveltuu hyvin erilaisten opiskelijoiden ja opettajan vuorovaikutusta korostavien kouluttajien käyttöön. Moodlea käyttävät

esimerkiksi useat eri korkeakoulut, toisen asteen oppilaitokset ja viranomaiset.

PVMoodle puolestaan on viranomaistason oppimisalusta, joka on avoin kaikille 15 vuotta täytäneille suomalaisille. PVMoodlen suurena etuna voidaan pitää sen tarjoamia vuorovaikutukseen, sisällöntuottamiseen ja materiaalin jakamiseen tarkoitettuja työvälineitä. Käyttäjät voivat pelkän verkkoon siirretyn tai sinne rakennetun oppimateriaalin lukemisen lisäksi esim. laatia esseitä, pitää oppimispäiväkirjaa, tehdä ryhmätöitä ja keskustella keskenään. Kurssin vetäjä voi puolestaan tarkastella oppilaidensa edistymistä.

Verkkokoulutuskokemuksia keräämässä

Esikuntatyöskentelykurssin johtoryhmä on hyödyntänyt verkko-opiskeluympäristöä kurssin oppimistavoitteiden saavuttamisessa jo vuodesta 2004 alkaen. Ensimmäisellä kerralla kurssi oli yksi RUK:ssa järjestetyn Aliupseerista upseeriksi -kurssin moduuleista. Tuolloin puolustusvoimien Koulutusportaali ja sen Verkkosotakoulu toimivat pääasiassa kurssimateriaalin jakokanavana, mutta myös orastavasti opiskelu- ja testauspaikkana.

Kokemuksen innoittamana ESIK-J-kurssin johtoryhmä aloitti itsenäisen verkko-opiskelumateriaalin kehitystyön. Seuraavat vuodet 2005–2009 kurssin etäopiskelu tapahtui MPK:n koulutusportaalissa, joka harmillisesti lakkautettiin vuoden 2009 lopussa. Vuosiksi 2010–2011 kurssin etäopiskelu palasi jälleen puolustusvoimien Koulutusportaaliiin, jonne kurssimateriaalit siirrettiin omaan työtilaansa.

Ensimmäisten vuosien aikana johtoryhmälle kertyi kokemusta sekä osaamista, jota olisi suositeltavaa ottaa huomioon nykyisessä ja tulevaisuudessa.

MPK:n toiminnassa. Valitettavasti sen aikaisia koulutusportaaleja ei juuri käytetty reserviläisten koulutuksessa tai esimerkiksi kertausharjoituksiin valmistautumisessa.

Kun puolustusvoimat päätti siirtyä PVMoodlen käyttöön, ESIK-J:n johtoryhmä oli ensimmäisten reserviläisten joukossa hyödyntämässä sitä omaan koulutuskäyttöön sekä vaikuttamassa vahvasti järjestelmän käyttöönotossa. Puolustusvoimat ja eritoten alkuvaiheen PVMoodlen pääkäyttäjä yll evp Olli "Opa" Parkkinen ansaitsee ison kiitoksen kannustavasta suhtautumisesta reserviläisten PVMoodlen käyttöön.

Oikeudet ja turvallisuus

Sivusto on muokkaantunut ensimmäisten vuosien aikana jatkuvasti, ja niin sisältö kuin ulkoasukin ovat muuttaneet käyttäjäystävällisemmäksi. Nyt kirjautumisen jälkeen etusivu on kirjautuneen profiilin mukainen – esim. MPK:n aktiivikouluttajalle sivusto aukeaa MPK-logolla varustettuna ja etusivun valikko on tarkoituksenmukaisesti rakennettu.

Osa PVMoodlen sisällöstä on rajattu tarkasti vain tiettyjen ryhmien käyttöön. Materiaaliin pääsyyn vaaditaan joko kirjautumisavain tai kutsu henkilöltä, jolla on työtilaan riittävät oikeudet. Kaikkeen materiaaliin eivät reserviläiset pääse lainkaan, mutta kaikkien järjestelmään kirjautuneiden vapaassa käytössä on esim. yleistietoa puolustusvoimista sekä paljon reserviläisten osaamista kehittävää ja ylläpitävää materiaalia. Hyvänä esimerkkinä puolustusvoimien tekemästä ja käytössä olevasta materiaalista on "Sotilasmerkistö ja lyhenteet".

PVMoodlen ympäristöön voidaan laittaa turvallisuusluokka IV:n eli viranomaiskäyttöön tarkoitettua materiaalia. Tämä turvallisuusluokittelu velvoittaa myös käyttäjiään, ja esim. ESIK-J-kurssilla tähän kiinnitetään painokkaasti huomiota kurssin turvallisuus suunnitelmassa ja sitä myöten toiminnassa.

PVMoodle ja Esikuntatyöskentelyn kurssi

ESIK-J-kurssilla toimivat mentorit kannustavat sekä auttavat kurssilaisia järjestelmän sisäisillä sähköposteilla, keskustelupalstoilla tai videoneuvottelutyötilassa. Työkalut mahdollistavat oppimateriaalin interaktiivisuuden, tasotestien ja tekemisen sekä niiden tulosten tarkastelun.

Esikuntatyöskentelyn jatkokurssin verkkotyötilassa kurssilaiset ja kouluttajat; 1.) pysyvät ajan tasalla kurssin käytännön järjestelyistä ja lukujärjestyksestä, 2.) saavat koulutusmateriaalit käyttöönsä, 3.) laativat henkilökohtaisen opintosuunnitelman

(HOPS), 4.) voivat esittää kaikenlaisia kysymyksiä ja kommentteja kurssista ja sen sisällöstä sekä 5.) palauttavat ryhmä- ja henkilökohtaiset tehtävänsä.

Kurssin verkko-opinnot on jaettu koulutusmateriaalin sisältäviin opintomodulleihin, joiden linkit ovat kurssin pääsivulla. Uusia modulleja tulee näkyviin kurssin edetessä. Moduulit koostuvat opiskeltavista verkkosisällöistä. Sisällöt voivat olla web-sivuja, verkkokirjoja, wikejä, tai jopa videoita. Joihinkin modulleihin liittyy tasotestejä, joita voi suorittaa useaan kertaan oppimaansa kerrataksien.

ESIK-J-kurssin verkkotyötilaan materiaali on työstetty ja ylläpidetty reserviläisvoimin. Nykyään tämä kurssi on vain yksi pieni osa koko käyttäjäkuntaa. Esimerkiksi MPK ja sen piirit ovat ottaneet PVMoodlen käyttäjänä erittäin aktiivisen roolin.

Tunnetko sinä PVMoodlen?

Järjestelmän tunnettuus on reserviläisten ja muiden kansalaisten keskuudessa aika vaatimatonta. Tänä päivänä PVMoodle esitellään asevelvollisille jo varusmiespalveluksen aikana. Näin kynnys PVMoodlen käyttöön tehdään mahdollisimman pieneksi.

Sivuston käyttäminen onnistuu myös nyky-aikaisilla mobiililaitteilla, ja siten itseopiskelu on mahdollista missä tahansa. Järjestelmän mahdollisimman tehokas hyödyntäminen Suomen kokonaisturvallisuuden ylläpitämisessä sekä kehittämisessä on jo täysin mahdollista.

PVMoodle taipuu moneen

PVMoodle voi toimia sodanajan joukon (ryhmä, joukkue, komppania, esikunta) työtilana, jossa valmistaudutaan itsenäisesti tuleviin harjoituksiin välittämällä tietoja tai ylläpitämällä osaamista. Kyseessä voi olla kertaus- tai vapaaehtoiset harjoitukset, MPK:n kurssit tai omaehtoinen toiminta.

Alue toimisto voi lähettää ohjeita alueensa reserviläisille. Työtilassa 1.) voi tehdä halukkuuskartoituksen, jossa kartoitetaan laajasti osaamista ja halukkuutta vaativampiin tai nykyistä koulutustaustaa tukeviin poikkeusolojen tehtäviin, 2.) annetaan ohjeita reserviläistaitojen ylläpitämiseksi, tietoja maakuntajoukoista ja niiden toimintaan hakeutumisesta sekä MPK:n kurssitarjonnasta ja ohjeet, kuinka hakeutua kurssille. Lisäksi tarjotaan linkkejä laajasti kodin ja perheen kokonaisturvallisuutta käsitteleville sivustoille sekä lähetetään ajankohtaista tietoa mm. kurssitarjonnasta.

MPK:n kullakin piirillä on omat sivustonsa, joiden kautta löytyvät eri harjoitusten ja kurssien työtilat. Vapaaehtoisen maanpuolustus kentän

yhdistykset (esim. Erikoisraja- tai Rannikkojääkärikilta) voivat saada PVMoodleen oman työtilansa. Käyttömahdollisuuksia ei ole rajattu minkään kokonaisturvallisuuteen liittyvän toiminnan osalta.

Tulevaisuuden näkymiä

Kun PVMoodlen ominaisuuksia opitaan käyttämään täysimääräisesti, aikaisemmin tarvittujen paperitöiden määrä pienenee merkittävästi. Tällä hetkellä jo mm. reserviläiskysely toteutetaan PVMoodlen kautta.

Kadettikunnan seminaarissa 10.4.2014 puolustusvoimien koulutuspäällikkö eversti Hannu Hyppönen esitteli työryhmänsä yhteenvedon ”Reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittäminen”. Siinä hyvin monessa kohdassa viitattiin PVMoodlen käyttöön ja mahdollisuuksiin.

Puolustusvoimauudistuksen tuloksena on joukkojen hajautetumpi ja aiempaa itsenäisempi taistelutapa, johtamiseen, joukkokiinteyteen ja yksilöön kohdistuvat odotukset korostuvat merkittävästi.

Taistelu myös leviää alueellisesti ja vaikutuksiltaan yhä syvemmälle yhteiskuntaan, joten sen ja taistelevan puolustusvoiman yhteistoiminta sekä keskinäiset suhteet joutuvat aiempaa mittavampien sosiologisten haasteiden eteen. Riittävätkö varusmiespalvelus ja kertausharjoitukset, tai edes niiden lisäksi toivottavasti saatavat vapaaehtoiset harjoitukset taitojen kehittämiseen ja ylläpitämiseen? Tässäkin hyvin markkinoituna ja oikein käytettynä PVMoodle voisi auttaa reserviläisten koulutuksessa. Tilaus on tehty, nyt pitää vain myydä!

Kirjoittaja on A32S-kapteeni Finnairilla ja Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen kouluttaja. Sotilasarvoltaan hän on reservin majuri.

Miia Iivari

Irina Lönnqvist

Verkkopedagogiikka – laadukasta sisältöä PVMoodleen

PVMoodleen käytön lisääntyessä verkkopedagogisen osaamisen tarve kasvaa. Verkkopedagogiikka on erittäin haastavaa, sillä opetus tapahtuu verkossa, jossa ei olla fyysisesti läsnä ja saada välitöntä palautetta koulutettavilta. Puolustusvoimat ja Maanpuolustuskoulutusyhdistys kouluttavat verkkopedagogisia taitoja, jotta PVMoodlea voidaan hyödyntää entistäkin tehokkaammin.

PVMoodle MPK:ssa

MPK:n kursseilla käytetään yhä enemmän PVMoodlea. Puolustusvoimat on tilaussopimuksessaan velvoittanut MPK:n hyödyntämään PVMoodlea reservin vapaaehtoisessa maanpuolustuskoulutuksessa. Nykyisellään sitä käytetään laajasti oppimisolustana tai vähintään koulutusmateriaalin jakopaikkana. PVMoodlea hyödynnetään vuosittain kymmenillä eri kursseilla, jotka puolustusvoimat on tilannut MPK:lta.

MPK:n toiminnassa PVMoodleen kehittäminen ja hallinnointi on keskitetty Kymenlaakson Koulutus- ja tukiyksikköön, josta löytyy yhdistyksen paras PVMoodle-osaaminen. PVMoodle mahdollistaa sen, että viikonloppukursseilla saadaan toiminta käynnistettyä heti perjantaina, sillä osa asioista on voitu opiskella jo etukäteen itsenäisesti verkossa. Kurseille luodaan työtila PVMoodleen, ja kurssin vastuuhenkilöt tuottavat materiaalin työtilaan ja toimivat sen hallinnoijina. Esimerkiksi Kouluttajakurssi sekä Perusammuntojen johtaja -kurssi suoritetaan monimuoto-opintoina ja PVMoodle on oleellisessa osassa kurssien suorittamisessa.

Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) otti puolustusvoimien verkko-oppimisolustan PVMoodleen käyttökoulutuksen koulutusvalikoimaansa keväällä 2013. Verkko-opetus poikkeaa perinte-

sestä kontaktiopetuksesta. Verkko-opetuksessa onnistuminen edellyttää kouluttajalta opetusmuodon erityispiirteiden tunnistamista ja niihin reagoimista. On tärkeää, että oppimisolusta on kurssilaisille mieluisa ja motivoiva. Laadukkaan verkkoympäristön luomiseen tarvitaan verkkopedagogiikan taitoja.

Verkkopedagogiikkaa oppimassa

Vuonna 2015 MPK aloitti verkkokoulutukseen liittyvän osaamisen kehittämisen muun muassa järjestämällä PVMoodle- ja verkkopedagogiikan kursseja. Ensimmäinen verkkopedagogiikan kurssi järjestettiin vuoden 2015 alussa ja seuraava järjestetään vuonna 2016. Kurssi on jatkokurssi MPK:n verkkokouluttajakurssin käyneille ja Moodleen peruskäytön osaaville.

PVMoodleen täysmääräinen hyödyntäminen edellyttää myös laajempaa verkkopedagogisen osaamisen hankkimista. Puolustusvoimien ja MPK:n välisessä kumppanuuden seurantakokouksessa on suositeltu puolustusvoimien kurssien hyödyntämistä MPK:n kouluttajakoulutuksessa. MPK kouluttaa omat verkkopedagogiikan avainosaajansa puolustusvoimien kursseilla. Kurssin käyneet ovat mukana järjestämässä MPK:n verkkopedagogiikan kursseja omille toimijoilleen, joita järjestetään vähintään yksi vuosittain.

Keväällä 2014 neljä MPK:n sitoutunutta kouluttajaa aloitti Maanpuolustuskorkeakoulun (MPKK) sotilasopetuslaitosten opettajien opintokokonaisuuden (SLOK) moduulin opinnoista Pedagoginen osaaminen etäopetuksessa -kurssin. Sen suorittaminen vaatii sitoutumista ja aikaa, sillä kurssi koostuu intensiivisistä etä- ja lähijaksosta.

Verkkopedagogiikan koulutus MPK:ssa

SLOK-kurssille osallistuneet olivat tärkeä voimavara, kun ensimmäistä MPK:n omaa verkkopedagogiikan kurssia suunniteltiin. Ensimmäinen kurssi järjestettiin vuoden 2015 alussa, ja sillä perehdyttiin verkossa opettamisen pedagogisiin menetelmiin ja välineisiin. Kurssille valittiin henkilöitä, jotka osasivat jo käyttää PVMoodlea. Lähijakso kesti viikonlopun, jolloin ei enää ollut aikaa opetella perusasioita vaan perehtyä verkkopedagogiikan saloihin.

MPK:n verkkopedagogiikan kurssin keskeisiä teemoja olivat pedagogiikka, näkökulma oppimiseen sekä oppijan rooli aktiivisena toimijana. Kurssi rakentui neljästä erillisestä etäjaksosta, joille oli kymmenen erilaista tehtävää, jotka syvensivät kurssilaisen tietoa aiheesta. Etäjaksoa seurasi lähijakso, jolle osallistumisen edellytyksenä oli etätehtävien suorittaminen. Kurssille osallistui 13 henkilöä sekä kolme kouluttajaa. Saatua palaute oli hyvää ja sen mukaan kurssi oli rakennettu ammattitaitoisesti.

Tulevaisuuden tavoitteita

Pedagogiikalla on tärkeä osa koulutuksessa. Verkkopedagogiikka on yksi haastavimmista muodoista, koska opetus tapahtuu verkossa, jossa ei olla fyysisesti läsnä ja saada välitöntä palautetta koulutettavilta. Saatujen kokemusten kautta voidaan kuitenkin todeta, että verkossakin voi olla läsnä, mutta eri keinoin.

Vuoden 2016 alussa järjestettävän MPK:n toisen verkkopedagogiikan kurssin suunnittelu on jo pitkällä ja opettajat rekrytoitu. Kantavana voimavarana ovat vuoden 2015 kurssin kouluttajat, mutta uusiakin kouluttajia on tullut mukaan edellisen kurssin osallistujien joukosta. Vapaaehtoiset antavat kurssille paljon omaa aikaansa, niin kurssin järjestäjät kuin siellä olevat oppilaatkin.

Puolustusvoimien tuki kurssille on tärkeää, ja PVMoodle-osaajien kouluttaminen on molemminpuolinen etu. Reserviläisten kannalta tärkeitä ovat myös rinnastettavat kertausharjoitusvuorokaudet; MPK on esittänyt pääesikuntaan, että verkkopedagogiikan kurssille tai vastaavalle osallistuville reserviläisille myönnettäisiin rinnasteisia kertausharjoitusvuorokausia.

Yhteistyö MPKK:n ja Täydennyskoulutus- ja kehittämiskeskus (TKKK) kanssa on tärkeää. Oppilasesityksiä SLOK opintojaksolle tehdään mahdollisuuksien mukaan tulevaisuudessakin. MPK:n omien kurssien järjestäminen on mahdollista vain silloin, jos kouluttajapankki on omasta takaa tarpeeksi laaja.

MPK:n tavoitteena on, että PVMoodlea hyödynnetään yhä enenevässä määrin niin, että se otetaan perustyökaluksi valtaosalle kursseista. PVMoodlen käytön lisääntyessä tarve pedagogiselle osaamiselle tulee olemaan entistäkin suurempi. MPK:ssa pedagoginen osaaminen nähdään tärkeänä ja koulutusta tullaan jatkamaan tulevienkin vuosien aikana. Puolustusvoimien ja MPK:n yhteisenä tavoitteena on nostaa reservin PVMoodle-osaaminen valtakunnalliselle tasolle.

Miia Iivari on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen viestintäpäällikkö. Iivari on tuottanut verkko-oppimismateriaaleja PVMoodleen.

Irina Lönnqvist on Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutussuunnittelija ja valtiotieteen maisteri, ja hän aloitti 2014 vuonna aktiivireserviläisten kanssa opinnot SLOK-opintokokonaisuudella.

Juhana Suoniemi

Kotiasiat kuntoon ja kulttuureja opiskelemaan

Suomella on rauhanturvaamisessa pitkät perinteet, ja varusmiespalveluksemme antaa erinomaiset valmiudet rauhanturvaamisoperaatioihin osallistumiselle. Perhe- ja työelämän sovittaminen rauhanturvaamisen kanssa saattaa kuitenkin olla haasteellista, mikä korostaa huolellisten esivalmistelujen tärkeyttä.

Moni suomalainen on palvellut rauhanturvaajana maailman kriisipesäkkeissä, ja usea haaveilee lähtevänsä. Rauhanturvaamisella on Suomessa hyvä maine, ja rauhanturvaaminen on lisännyt positiivista kuvaa maastamme kaikkialla, missä olemme rauhaa turvanneet. Rauhanturvaamisen kautta olemme saaneet paljon ymmärrystä vieraista kulttuureista ja maailman kriisien syistä ja seurauksista.

Minä aloitin rauhanturvaamisen vuonna 1999, kun lähdin ensimmäiselle komennukselleni Etelä-Libanoniin joukkueenjohtajaksi. Hyppy ravintolatöistä rauhanturvaajaksi oli melkoinen, kun edellisestä sotilastehtävästä oli kulunut noin kahdeksan vuotta; olin ollut varusmiespalvelukseni jälkeen niin kutsuttuna kesävänrikkinä Ilma-voimien teknillisessä koulussa Hallissa. Libanonin jälkeen olen palvellut kahdesti sotilastarkkailijana Lähi-idässä, ensin vuoden Israelissa ja sitten toisen pääosan sodan runtelemassa Syyriassa yhteysupseeritoimiston varapäällikkönä. Välissä palvelin vajaan vuoden Kosovossa Camp Villen komentanttina ja vartiojoukkueen johtajana. Kokemusta kriisinhallinnasta on siis kertynyt jo noin neljän vuoden ajan.

Kirjoitan tässä artikkelissa rauhanturvaamisen sovittamisesta siviilielämään sekä työn että perhe-elämän näkökulmista, ja tarkoitus on kertoa omista kokemuksista. Käsittelen myös suomalaisen

varusmiespalveluksen antamia valmiuksia kriisinhallintatyöhön, yhtenä näkökulmana politiikan ja kulttuurien ymmärtäminen.

Hienoja kokemuksia sekä stressiä ja vaarallisia tilanteita

Kokemukset maailmalta ovat arvokasta pääomaa jokaisen siviilielämän haasteisiin. Rauhanturvaaminen vie paikkoihin, joihin satunnainen suomalainen tuskin muuten ajautuisi. Rauhanturvaaminen opettaa muun muassa ryhmätyötaitoja, paineensietokykyä, rakentaa toveruutta ja luottamusta toisiin ihmisiin ja opettaa ymmärtämään vieraita kulttuureita. Minä olen oppinut maailmasta paljon neljän rauhanturvakomennukseni ansiosta.

Kuitenkin on selvää, että rauhanturvaamisessa on negatiivisiakin puolia. Kriisialueilla oleskelu ei ole helppoa, se voi olla myös ahdistavaa, turhauttavaa, pelottavaa, vaarallista ja monissa operatioissa rauhanturvaajat elävät melko rajoitettua elämää vaativissa olosuhteissa. Näin ei toki ole kaikkien sotilastarkkailijoiden kohdalla, monesti olosuhteet ovat kohtuullisen mukavat; tarkkailija pääsee irti työpaineista vapaapäivinänsä vaikkapa Tyressä tai Tiberiaksesta. Rauhanturvajoukoissa palveleville on yritetty järjestää vapaa-ajalle monenlaista tekemistä. On jalkapalloa, punttisalia, saunaa, suomalaisia televisiokanavia ja muita aktiviteetteja.

Vaaran tunne on varsin epämääräinen ja stressaava tunne, joka vaihtelee yksilöiden välillä ja on erittäin riippuvainen palveluspaikan olosuhteista. Esimerkiksi Afganistanissa vaara on jatkuvaa ja todellista; rauhanturvaaja voi olla suoranainen kohde väkivallalle. Afganistanissa vaaraan varaudutaan kaiken aikaa ja jokainen ymmärtää vaaran

läsnäolon. Samaan aikaan esimerkiksi Libanonissa voi olla pitkiä aikoja ilman konkreettisia vaaratilanteita. Tällöin on helppo tuudittautua rauhalliseen tilanteeseen, kunnes jotakin yllättävää tapahtuu. Tällöin ei välttämättä olla valmiina ja tilanteen vaarallisuus kohoaa dramaattisesti. Osin tämän yllätyksellisyyden takia Lähi-idässä on vuosien saatossa kuollut suhteellisen paljon rauhanturvaajia. Toki Syyrian sota on muuttanut tätä dynamiikkaa erityisesti Golanin osalta, jossa YK on joutunut vetäytymään monilta valvomiltaan alueilta jatkuvan väkivallan uhan takia. Rauhanturvaajasta tuli yhtäkkiä tulituksen kohde ja potentiaalinen panttivanki.

Turhautuminen lisää stressiä. Kriisinhallintatyö saattaa tuntua merkityksettömältä, mikäli tilanne kriisialueella ei tunnu paranevan millään. Tällöin palkka saattaa jäädä ainoaksi tehtävän suorittamisen motivaatioksi, mikä ei ole hyvä lähtökohta operaation tavoitteiden saavuttamiseksi.

Monet esimerkit ovat kuitenkin osoittaneet, että kriisinhallinta toimii. Esimerkiksi Kosovossa on ollut vaikeasta lähtötilanteesta huolimatta rauha jo pitkään, ja Israel on saanut aikaiseksi rauhansopimukset kahden entisen vihollisensa Egyptin ja Jordanian kanssa. Libanonin rajallakin on ollut kohtuullisen rauhallista jo yhdeksän vuotta. Syyrian ja Israelin välillä ei ennen Syyrian sisällissotaa ollut kahnauksia juuri lainkaan noin neljäänkymmeneen vuoteen. Kriisinhallinnalla on siis kiistattomia tuloksia, joskus niiden havaitseminen saattaa tosin kestää pitkäänkin.

Varusmiespalvelus antaa hyvät valmiudet joita rotaatiokoulutus syventää

Suomi on sikäli harvinainen rauhanturvaajamaa, että meillä joukot muodostuvat pääosin reserviläisistä. Lähes kaikissa miehistötehtävissä palvelee reserviläisiä, noin puolet tarkkailijoista on reserviläisiä ja palvelepa kokeneita reserviläisiä esikunnissakin. Vastapainoksi suomalaisilla rauhanturvaajilla on usein jonkun muun alan siviilikoulutus ja vähintään kohtuullinen kielitaito. Tämä monipuolinen tausta auttaa yhdessä rauhanturvaamisen päätehtävässä; kansalaisyhteiskunnan vahvistamisessa ja eri kulttuurien yhteiselon turvaamisessa.

Varusmiespalveluksemme tarjoaa hyvät perusvalmiudet, ja rauhanturvaajien rotaatiokoulutuksissa ja muilla kriisinhallintakursseilla tarjotaan hyvät perusteet pärjätä erilaisissa tehtävissä. Rauhanturvaajat eivät lähtökohtaisesti lähde sotimaan vaan estämään sotimista, siksi varsinaisen taistelutaito on harvoin se tärkein taito. Kosovossa minulla oli kunnia johtaa joukkueellista juuri varusmiespalve-

luksista kotiutuneita nuoria, joille oli varusmiespalveluksessa annettu erikoistumiskoulutus kansainvälisiin tehtäviin. Nuoresta iästään huolimatta he osoittivat, että koulutuksemme on hyvällä tasolla.

Kaipaisin silti enemmän huomiota rauhanturvapalveluksen ja siviilielämän yhteensovittamiseen sekä kulttuurien syvempään ymmärtämiseen. Tuntuu, että kovin hyvin ei vielä osata antaa eväitä parisuhteen ja perhe-elämän haasteisiin, joita rauhanturvapalvelus aiheuttaa. Tästä voisi puhua enemmän jo varusmiespalveluksessa. Kriisimaiden kulttuurit ja uskonnot käsitellään koulutuksissa melko pintapuolisesti.

Vieraat kulttuurit ja rotaatiokoulutus

Rauhanturvaajien rotaatiokoulutuksessa kerrotaan, kuinka uskonnot vaikuttavat usein konfliktien taustalla. Koulutuksessa kerrotaan sotien lyhyt historia ja alueen pääuskonnot pääpiirteittäin. Tietämys saattaa jäädä kuitenkin ylimalkaiseksi, ellei omaa kiinnostuneisuutta ole. Väitän, että saisimme suurta lisäarvoa sillä, että kohdemaiden uskonnoista ja kulttuureista opettaisi esimerkiksi uskontotieteilijä tai aate- ja oppihistorioitsija. Oman kokemukseni mukaan tämä monimuotoisuus on jäänyt koulutuksissamme liian vähälle huomiolle, jopa ymmärtämättä. On myös hyvä ymmärtää, että suuri valtaosa asukkaista kaikilla toimialueilla on maltillisia, jotka lähinnä haluaisivat olla ja elää rauhassa. He saattavat silti kannattaa tai äänestää äärijärjestöjä monista syistä, kuten pelosta, turhautumisesta nykyisiin johtajiin, kauniiden puheiden vuoksi tai vaikkapa sukulaisensa tähden, ihan samalla tavalla kuin kaikkialla valitaan asia, jota kannatetaan tai vastustetaan. Erilaisista tavoista ja moraalikäsitteistä huolimatta, ihmisten perimmäinen samankaltaisuus on tärkeä oivallus.

Eristäytyminen perheestä lisää stressiä

Siinä missä sotilaskoulutus ja kulttuurien tuntemus ovat tarpeen menestyksessä rauhanturvaamisessa, suuri merkitys on myös elämäntilanteella kotimaassa. Rauhanturvaajat elävät stressaavaa elämää jo pelkästään palvelusolosuhteiden ja vaaran takia. Stressiä lisää se, että rauhanturvaajat joutuvat olemaan pitkiä aikoja erossa perheistään. Tämä on hankalaa paitsi rauhanturvaajalle itselleen, myös hänen läheisilleen.

Monen parisuhteen ongelmat kärjistyvät palveluksen aikana. Kotiin jäänyt kokee itsensä hylätyksi ja pelkää puolisonsa hengen ja terveyden puolesta. Ollessani Syyriassa silloinen tyttöystäväni ja nykyinen vaimoni toi tämän pelon selvästi esiin. Rauhanturvaajan kannattaa muistaa, että tun-

ne hylätyksi tulemisesta on yksi voimakkaimpia epävarmuutta aiheuttavia tunteita. Kotiin jäävän mielestä hänet on hylätty. Pelko vahvistaa tätä tunnetta ja saattaa jo yksistään aiheuttaa niin suurta epävarmuutta, että parisuhde kohtaa ongelmia. Tämä on hyvä tiedostaa jo ennen lähtöä ja puhua asiasta avoimesti puolison kanssa. On hyvä käydä läpi se, että ikävä ja tunne hylätyksi tulemisesta on normaalia näissä tilanteissa. Samoin pelkoa on hyvä käsitellä yhdessä. Myös puolison on hyvä tiedostaa, että koulutuksemme ja varusteemme sekä turvallisuusproseduurit vähentävät riskejä todella paljon.

Lapset kokevat samoin. Myös he kokevat tulleen hylätyksi. Myös he pelkäävät isän tai äidin puolesta. Heitä saattaa hämmentää se, että toinen vanhemmista on paljon poissa. Lasta helpottaa, jos hän tietää missä vanhempi on ja miksi. Rauhanturvaoperaatio on oikeastaan koko perheen missio. Minulla kesti kaksi vuoden keikkaa ymmärtää tämä sinänsä itsestään selvä asia.

Kotiin palaaminen on usein vaikea paikka. Puhuminen ammattilaiselle saattaa auttaa jäsentämään omia kokemuksia ja tunteita, joita rauhanturvapalvelus herätti. Psykiatristen palveluiden hyödyntäminen on nykyisin täysin hyväksyttävää, eikä yksilön odotetakaan kantavan taakkaansa yksin.

Työ, opiskelu ja reserviläinen rauhanturvaajana

Rauhanturvaaja joutuu olemaan pitkiä aikoja pois paitsi perheensä luota, myös muiden siviilivollisuksiensa parista. Rauhanturvaajan opiskelu saattaa viivästyä ja hänen työuransa on vaarassa jäädä polkemaan paikallaan. Onpa rauhanturvaajilla ollut vaikeuksia sopeutua takaisin siviilielämäänkin. Yleensä opiskelut on helppo siirtää vuodella, eikä rauhanturvapalvelus siten aiheuta suuriakaan ongelmia. Tämä on harvoin ongelma, vaikka esimerkiksi minulla gradu jäi odottamaan valmistumistaan muutamaksi vuodeksi Israelin vuoden jälkeen. Silti kokemuksen arvo on niin merkittävä, että viivästys gradun kanssa oli siitä pieni hinta.

Kokemukseni mukaan työpaikoilla suhtaudutaan rauhanturvaamiseen yleensä positiivisesti. Liekö syynä se, että suomalaisilla on vahva maanpuolustushenki ja rauhanturvaaminen mielletään nykyään tärkeäksi maanpuolustustyöksi. Olen toki törmännyt myös sellaisiin tilanteisiin, joissa työnantaja on ollut harmissaan menettäessään työntekijän vuodeksi ja joutuessaan kouluttamaan uuden ja vieläpä ottamaan kotiutuvan takaisin palveluksen päätyttyä. Tämä näkökulma on ymmärrettävä,

sillä uuden työntekijän kouluttaminen ottaa aikansa. Paras tapa ehkäistä konfliktia on puhua työnantajalle avoimesti ja mahdollisimman ajoissa, jolloin työnantajalla on aikaa ratkaista lähdön aiheuttamat haasteet.

Lopuksi

Kun tietää rauhanturvareissun olevan edessä, kannattaa tutustua tulevan toimialueen uskontoihin, kulttuuriin, historiaan ja politiikkaan. On paljon mielekkäämpää tehdä työtään, kun ymmärtää, miksi tilanne toimialueella on sellainen, että siellä tarvitaan ulkomaalaisia sotilaita turvaamaan rauhaa. On myös avartavaa ymmärtää, että ihmisillä on suurin piirtein samanlaiset tavoitteet ja toiveet elämälleen riippumatta siitä, missä he asuvat ja mitä he rukoilevat tai ovat rukoilematta. Useimmat haluavat elää rauhassa ja parantaa elinolojaan, mutta valitettavan monessa maassa se on erittäin vaikeaa.

Vaikka jokainen rauhanturvaaja ja hänen perhetilanteensa on omanlaisensa, yksi asia yhdistää kaikkia; kannattaa puhua eron kokemisesta, hylätyksi tulemisen tunteista ja paluun aiheuttamasta stressistä jo ennen lähtöä. Tiedän, helpommin sanottu kuin tehty, mutta suosittelen jokaiselle rauhanturvaajaksi aikovalle perinpohjaista keskustelua puolison, lasten, vanhempien, kaikkien läheisten kanssa. Oleellista on, että kaikki ymmärtävät tilanteen haastavuuden. Pelko, ikävä, voimattomuus ja yksinäisyys ovat vahvoja tunteita. Nykyisen vaimoni kanssa teimme internetin välityksellä parisuhdeharjoitteita, joita sain käyttöni perheneuvojilta. Niitä tehdessä sai hyvin kiinni paitsi toisen, myös omista peloista ja tunteista.

Kirjoittaja on rauhanturvaveteraani, jolla on palveluskokemusta Libanonista, Israelista, Kosovosta ja Syyriasta, ja tehtäviä joukkueenjohtajana, sotilastarkkailijana ja esikuntatehtävissä. Suoniemi on hallintotieteen maisteri, Tampereen kaupunginvaltuutettu, ja on työskennellyt ravintola-alalla ja ympäristöalan asiantuntijatehtävissä. Sotilasarvoltaan hän on reservin kapteeni.

Miia Kivilä

Opiskelijareserviläistoiminta, yhteistyö ja reserviläisyyden tulevaisuus

Nuoret, aktiiviset reserviläiset ovat tärkeä osa maanpuolustusta. Yhteistyötä puolustusvoimien, nuorten reserviläisjärjestöjen ja muiden vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan osallistuvien välillä tulee kuitenkin lisätä ja selkeyttää, ja nuorille tulee taata maksuttomia osallistumismahdollisuuksia vapaaehtoiseen maanpuolustuskoulutukseen.

Reserviläisyys on muutoksessa. Jokaiselle reservissä olevalle tietoa tuosta muutoksesta tuli tänä keväänä reserviläiskirjeen muodossa. Monitahoisempia piirteitä muutoksesta on ollut nähtävillä aktiivisessa reserviläistoiminnassa luonnollisesti jo aiemminkin. Tässä artikkelissa pyrin tunnistamaan ja erittelemään kyseisiä piirteitä opiskelijareserviläisjärjestön ja nuoren reserviläisen näkökulmasta.

Muutos on tulossa ainakin kahtaalta. Toisaalta se konteksti ja maailma, jossa maanpuolustustyötä tehdään, on muuttunut. Nykymaailmassa nuo muutokset ovat nopeita, vaikeasti ennustettavia ja toisinaan niin vaikeaselkoisia, että ne tuntuvat välillä olevan jopa ristiriidassa keskenään. Toisaalta muutos liittyy myös uuteen reserviläissukupolveen, jonka mukana reserviläistoimintaan kulkeutuu uudenlaisen maailmankuvan piirteitä.

Artikkelissani pohdin sitä, millaiselta aktiivisena reserviläisenä toimiminen näyttää oman reserviläiskerhoni Tampereen Korkeakoulujen Reserviupseerit ry:n (TaKoRU) kautta. Ehdotan, että reserviläistoiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja mielekkyyden säilyttämiseksi avainasemassa olisi yhteistyö sekä reserviläisten ja puolustusvoimien välillä että reservin sisällä, eri toimijoiden välillä. Yhteistyön onnistumisen kannalta merkittävässä asemassa on avoin, suora ja keskustelevalle viestintä.

Nuori reserviläinen ja yhteistyö yli yhdistysrajojen

TaKoRU:n kaltaisten opiskelijareserviläiskerhojen jäsenistö koostuu reserviläistoiminnasta kiinnostuneista korkeakouluopiskelijoista. Kerhon toimintaa värittää reserviläistoiminnan lisäksi myös opiskelumaailmaan liittyvät tapahtumat. Toimintaan osallistuminen ei ole perinteisempiin reserviläisjärjestöihin verrattuna poikkeuksellisesti sidottu sotilasarvoon, ja näin reserviläistoiminta avautuu myös varusmiespalveluksen suorittamattomille opiskelijoille. Toinen merkittävä ero organisaatiomielessä perinteisempiin reserviläisjärjestöihin nähden on se, että eri yliopistojen ja korkeakoulujen reserviläiskerhot järjestyvät piiriksi (Opiskelijain Reserviupseeripiiri ry, ORUP) koko Suomen mittakaavassa, eikä vain paikallisesti.

TaKoRU:n tarjoama reserviläistoiminta on lähikohdiltaan hyvin perinteistä. Pääpaino on ammunnassa, jonka kautta monet jäsenet löytävätkin tiensä kerhon toiminnan pariin. Joka viikko järjestettävä lenkki pitää yllä jäsenten kuntoa, ja liikunta- ja eräpainotteisia tapahtumia on muutenkin paljon tarjolla. Viime vuonna TaKoRU on tiivistänyt myös yhteistyötä paikallisen reserviupseeripiirin, Pirkanmaan Reserviupseeripiiri ry:n kanssa. Piiriltä tuli kerholle pyyntö yhdysupseerin nimittämisestä sen kokouksiin läsnäolo-oikeudella. Kiinnostusta opiskelijareserviläisjärjestöjä kohtaan siis on olemassa. Nuoriin kohdistuva erityismielenkiinto on käynyt ilmi myös Reserviläisurheiluliiton (RESUL) kanssa tehdystä yhteistyöstä.

Tälle mielenkiinnolle on olemassa useita syitä. On selvää, että esimerkiksi Tampereella merkittävä osa reserviläistoiminnasta kiinnostuneista, juuri reserviin siirtyneistä ja opintonsa korkeakoulussa

aloittaneista nuorista hakeutuu nimenomaan TaKoRUn riveihin, jolloin liittyminen perinteisempiin järjestöihin vähintäänkin siirtyy. Muiden reserviläisjärjestöjen tarkoituksena on tällöin säilyttää nuorten reserviläisten kosketus opiskeluajan jälkeen ajankohtaisiksi tuleviin yhdistyksiin. On kaikkien etu, että kommunikaatio nuorempien ja vanhempien reserviläisten välillä säilyy, jolloin sekä toiminnan periaatteet että käytännön toteutukset hyötyvät yhteistyöstä. Puolustusvoimien painottaessa vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan tärkeyttä tämän yhteistyön merkitys korostuu entisestään.

Puolustusvoiminen julkaistua vuonna 2013 12-kohtaisen suunnitelmansa vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisestä, voidaan sen ajatella korostavan niin puolustusvoimien ja reserviläisten välistä yhteistyötä kuin myös reserviläisten välistä vuorovaikutusta. Kapteeni Matti Kuokkanen ehdottaa tutkielmassaan ”Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen käytettävyys puolustusvoimien reservin koulutuksessa” (2014), että MPK:n tulisi ohjata reserviläistoimintaa myös suuntaan, jossa ”reserviläinen opettaa reserviläiselle”. MPK:n kurssit ovat tuttuja myös TaKoRU:n toimintakalenterissa, ja lisäksi teemme yhteistyötä myös paikallisten kerhojen kanssa, muun muassa maastotoiminnan osalta. Nuorempien ja vanhempien reserviläisten välillä on kuitenkin havaittavissa eräänlainen juopa, joka liittyy konkreettisemmalla tasolla käytänteiden eriävyyteen, mutta eroja on varmasti myös syvemmillä tasolla.

Tutkimuksissa nuorten reserviläisten arvoista, on törmätty toistuvasti pessimistiseen kehityssuuntaan; nuoret on nähty vähemmän isänmaallisina kuin aikaisemmat sukupolvet. Ilmiötä on kuitenkin tarkasteltava kontekstisidonnaisesti, eikä vetämällä välittömästi yhtäsuuruusmerkkejä tulosten ja potentiaalisen maanpuolustuskyvyn heikentymisen välille. Nuoret ovat usein kansainvälisesti suuntautuneita ja heillä on kontakteja ympäri maailman. Näin näköala on luontaisesti avartunut oman maan rajojen ulkopuolelle, mikä ei kuitenkaan tarkoita, että kotimaan arvostus olisi vähentynyt nuorten silmissä.

Reserviläistoiminnan sisältökään ei ole muuttunut peruspiirteiltään. Reserviläistaitoihin kuuluvat edelleen elimellisesti esimerkiksi ammunta-, suunnistus- ja hengissäselviytymistaidot, jotka ovat melko yksinkertaisia ja muuttumattomia taitoja. Esimerkiksi tällaisen toiminnan osalta yhteistyötä voisi tiivistää; kokeneemmat reserviläiset voisivat jakaa tietotaitoaan yllämainituissa taidoissa nuoremmalle sukupolvelle, jolloin näitä tärkeitä taitoja saataisiin elvytettyä ja ylläpidettyä. Tällainen toiminta voisi

aktivoida kiinnostusta reserviläistoimintaan varsinaisen jäsenistön ulkopuoleltakin. On varmasti hyödyllistä ideoida nuorison houkuttelemiseksi mukaan myös nykyaikaisempia tapahtumia, kuten vaikka kaupunkisotasimulaatioita, mutta perinteitä ja perinteisiä taitoja arvostetaan edelleen. Juuri niitä moni lähteekin hakemaan reserviläistoiminnasta.

Väittäisin, että merkittävin opiskelijareserviläisjärjestöjä ja perinteisempiä järjestöjä erottava yksittäinen tekijä on kuitenkin peräisin toiminnan organisoitumisesta. ORUP on nykyisessä muodossaan äärimmäisen hyödyllinen ja kansallista keskusteluyhteyttä avoinna pitävä reserviupseeripiiri, enkä näkisi missään nimessä ratkaisuksi opiskelijajärjestöjen siirtämistä esimerkiksi paikallisten piirien alaisuuteen. Kuitenkin keinoja yhteistyölle tulisi löytää ja sitä tulisi kehittää entisestään. Käsillä oleva reserviläistoiminnan muutos voisi tarjota tilaisuuden selkeyttää ja tiivistää yhteistyötä. Asian voisi ottaa tarkemmin huomioon vaikkapa MPK:n kurssien tai paikallispataljoonien toiminnan ja harjoitusten suunnittelemisen yhteydessä.

Siirtymävaiheen haasteita

Aktiivinen ja monipuolinen reserviläistoiminta harrastuksena ei takaa reservin toimintakykyä sellaisenaan. Käynnissä olevan muutoksen johdosta monen nuoren reserviläisen näkökulmasta tilanne tuntuu tällä hetkellä melko sekavalta ja järjestäytymättömältä. Reserviläistoimintaa olisi pystyttävä valvomaan, auktorisoimaan ja tukemaan entistä kattavammin, mutta näkökulmia ja työkaluja tilanteissa toimimiseen olisi annettava myös reserviläisille itselleen. Nuorten osalta itsestäänselvän ja kommunikaatiota tukevan instrumentin sille tarjoaisi tietoteknologia. Esimerkiksi RESUL:n sähköisen kuntokortin täyttäminen on tullut monelle TaKoRU:n jäsenelle tutuksi, ja sen täyttöaktiivisuus voitaisiin kenties liittää osaksi aktiivisen reserviläisyyden tunnistamista.

Siirtymävaiheessa kenties huolestuttavinta opiskelijareserviläisen näkökulmasta on se, että tällä hetkellä aktiivinen toiminta reserviläisyhdistyksissä ei välttämättä välity lainkaan puolustusvoimille. Nuoret aktiiviset reserviläiset saattoivat kohdata pettymyksen kevään reserviläiskirjeessä, mikäli sodanajan sijoitus oli poistunut kokonaan. Tällainen ei missään nimessä ole suotavaa, sillä se saattaa jo sinällään lannistaa hyvin alkaneen reserviläisharrastuksen. On hämmäntävää, että TaKoRU:n erityisen ansiotuneille jäsenilleen haetut Reserviupseeriliiton ansiomitalit eivät esimerkiksi näy puolustusvoimille asti välttämättä millään tapaa, vaikka ne ovat hyvin vahva näyttö merkittävästä panostamisesta vapaa-

ehtoiseen maanpuolustustoimintaan.

Opiskelijoiden näkökulmasta oleellista olisi myös se, ettei MPK:n kurssien aseman korostuminen kertausharjoituspäivien keräämisessä tekisi tunnustettavasta reserviläistoiminnasta osittain maksullista. Opiskelijabudjetilla yksittäiseenkään kurssimaksuun ei välttämättä löydy varaa, ja tällöin mahdollisuudet osallistua MPK:n toimintaan verrattuna työssäkäyviin reserviläisiin ovat selkeästi heikommat. Tänä vuonna esimerkiksi valtavan suosittu ja laadukas MPK:n kurssina toteutettava ORUP:n Panssariharjoitus on aikaisempaan käytäntöön verrattuna maksullinen, mikä aiheutti laajalti ihmetystä ja vaikutti osaltaan osallistumishalukkuuteen. Toive olisi, että harjoitusten kustannuksia tuettaisiin tulevaisuudessakin.

Nuorelle aktiiviselle reserviläiselle Suomen rajojenkin yli ulottuva yhteistyö on pelkästään luonnollinen arkielämän jatke. Kansainvälinen aspekti TaKoRU:n toiminnassa on näkynyt esimerkiksi osallistumisena ORUP:n järjestämille ekskursiolle, jotka ovat viime vuosina suuntautuneet mm. Saksaan ja Venäjälle. Lisäksi kansainväliset jotokset ovat olleet aktiivijäsenten suosiossa. Kansainvälisen toiminnan näkökulmasta olisi myös hienoa, jos aktiivinen reserviläisharrastus voisi kohentaa esimerkiksi rauhanturvaajatehtäviin hakeutuvien asemaa, mikäli suoritettu varusmiespalvelus tai siviiliammatti ei sinällään riittäisi takaamaan etulyöntiasemaa hakuprosessissa.

Reserviläistoiminnan käytäntöjen selkeyttäminen ja jalkauttaminen reserviläisjärjestöjen keskuuteen olisi opiskelijareserviläisjärjestöjen kannalta hedelmällistä ja tehokasta. Tuntuu lähes siltä, että käynnissä olevan muutoksen epäselvyys pidättelee motivoituneiden kerhojen toimintaa. Vaikka

12-kohtaisen kehittämissuunnitelman toteutumiseen on varattu aikaa vuoden 2019 lopulle, voisi reserviläisille tiedottaa suunnitelman etenemisestä. Näin myös järjestöt osaisivat suunnitella toimintaansa sitä ennakoiden, jolloin vastuun lisääntyminen osattaisiin ottaa riittävästi huomioon ja käyttää myös hyödyksi.

Pohdittaessa keinoja, joilla nuoria saataisiin mukaan reserviläistoimintaan, olen monesti havainnut metodin rajoittuvan asian spekulointiin, tutkimiseen ja tarkasteluun etäältä. Tapa nuorten mielenkiinnonkohteiden selvittämiseen on kuitenkin lopulta äärimmäisen yksinkertainen: kysyminen suoraan heiltä itseltään. Selkeän vastauksen kyllä saa kun sitä osaa avoimesti kysyä. Nopeasti muuttuvassa maailmassa koen että tämäkin artikkeli nuorten näkemyksistä reserviläistoimintaan on julkaistaessa jo auttamatta hieman vanhentunut: uusi sukupolvi on jatkuvasti puske massassa reserviin omien uusien tietojen, taitojen ja potentiaalinsa kanssa. Kysymistä ei siis kannata tulevaisuudessaakaan lopettaa. Näin aktiivinen nuorempikin reserviläisaines on taattu.

Kirjoittaja suorittaa filosofian maisterin tutkintoa Tampereen yliopistossa Kertomus- ja tekstiteorian maisteriohjelmassa. Hän on sekä TaKoRU:n että ORUP:n hallitusten jäsen, ja reservin aliluutnantti.

Olli Välimäki

Kariluodot reservissä – aktiivinen reserviläisyys vaatii uteliaisuutta ja jatkuvaa uuden oppimista

Reserviläisenä oleminen on paljon muutakin kuin kertausharjoituksiin osallistumista. Osaavan ja toimintakykyisen reservin ylläpitämiseksi tarvitaan laajaa vapaaehtoista ja omatoimista aktiivisuutta. Itseään kouluttavasta ja kehittävästä aktiivisesta reserviläisestä on valtavasti hyötyä sekä puolustusvoimille että reserviläiselle itselleen.

Suoritin varusmiespalvelukseni Keski-Suomen Pioneeripataljoonassa Keuruulla 80-luvun alkupuolella. Peruskoulutus- ja pioneerikausi sekä aliupseerikoulu sujuivat keskiarvossa. RUK:ssa parhaiten onnistuin kurssijuhlien speksissä. Miesvoimistelijoiden tragikoominen esitys huomattiin. Upseerikokelaana en ollut Koskela enkä Lammio. Lähin kokelaskollegani Jouko Rauhala, nykyisin eversti, oli aina vähintään askeleen edellä.

Mutta kipinä syttyi; olimme alustavasti sopineet kesävänrikin pestistä. Ehkä joku kouluttajista näki minussa ripauksen yritteliästä ja idealistista tuntemattoman sotilaan nuoren Kariluodon roolihahmoa.

Haaveet kesävänrikin tehtävästä jouduin kuitenkin jättämään yhden puhelinsoiton johdosta. Olin hakenut RUK:n Kavaljeerikurssin 174 kurssijulkaisuun mainoksia sellaisella intensiteetillä, että yritys, jolle olin myymässä mainosta, halusi minut palkkalistoilleen. Lupasin tulla töihin, jos saisin mainoksen. Kaikki oli siis jo silloin pelissä. Lupaus oli lunastettava, kun myyntijohtaja soitti kotiutuvalla varusmiehelle. Mahdollinen sotilasura vaihtui kaupallisiin toimiin.

Kuvittelin tuolloin, että asevelvollisuus loppuu varusmiespalveluksen päätyttyä ja sen jälkeen ollaan jälleen siviilissä. Mutta näin ei todellakaan ole ollut. Reserviläisenä olen saanut monin verroin enemmän.

Pankkiiri ja reserviläinen

Myyntityöstä siirryin pankkiiriksi. Samanaikaisesti, muutama vuosi kotiutumisesestäni, alkoivat kertausharjoitukset. 25-vuotiaana konttorinjohtajana sain parasta johtajakoulutusta nimenomaan puolustusvoimilta. Joukkueenjohtajana öiseen aikaan Porin prikaatin maastoissa Säskylän metsissä sain kädestä pitäen oppia mm. delegoinnista, vastuun ottamisesta ja jakamisesta sekä luottamuksen merkityksestä ja sen ansaitsemisesta.

1990-luvulla Suomi syöksyi lamaan. Vastaylennetyt vänrikki Kariluodon tapaan jouduin töissäni suon laitaan, kovaan paikkaan. Kariluoto ylitti suon ”niin että heilahti”, kasvoi ja kehittyi. Oli pakko. Roolimalleina hänelle toimivat milloin kapteeni Kaarna, milloin vänrikki Koskela. Itse hoidin pankkiirina jokaisen tehtävän, joka oli hoidettava. Oli pakko. Mutta vain ne tehtävät, joka minulle kuuluivat ja niin, että yksilön osalta oikeudenmukaisuus ja yhteisön kannalta tarkoituksenmukaisuus toteutuivat. Tästä olen pitänyt kiinni myöhemminäkin vuosikymmeninä.

Koko 90-luvun yöpöydälläni oli oppaana Tuntematon sotilas. Kirjastoni arvokkaimpia muistoja on ensimmäisen kahden viikon kertausharjoituksen jälkeen postilaatikosta löytynyt ryhmänjohtajani kiitos; tarinanomaisesti signeerattu Samuel Fullerin Voittamaton ykkönen.

Komppanian varapäällikkönä Kymen pioneiripataljoonan harjoituksessa Koriolla minulle osoitettiin miten käy, jos johtaja juoksee jalat altaan. ”Jos puolet komppaniasta totaalisesti väsy, on parempi, että johtaja on kunnossa ja tietää aina, mistä suunnasta vihollinen tulee ja kykenee johtamaan sitä toista puolikasta”. Sain pikakomennuksen komppanianpäälliköksi. Muistan vieläkin elävästi il-

moitusta tehdessäni aselajitarkastajan kommentin: "Miksi vänrikki-merkkinen mies johtaa komppaniaa?". Tästä alkoivat ylennysten iloiset yllätykset, joita osaltani jokainen Kekkonen jälkeen virassa toiminut Suomen Tasavallan Presidentti on vuorollaan toteuttanut.

Säkylän ja Korian oppeja oli siviilitöissä pakko käyttää silloin, kun rahoitustoimialalla konttoriverkostoa ja henkilöstöresursseja saneerattiin rajusti ja etupainotteisesti. Kumuloituvat työt piti hoitaa ja samalla käydä systemaattisesti yt-neuvotteluja. Työyhteisöjen koot kasvoivat ja johtamisjäteet pidentyivät. Useamman konttorin esimiehenä, ilman pitkäkestoista hallinnan tunnetta, jalat olisi ollut helppoa juosta alta. Mutta minut oli reserviläisenä opetettu toimimaan toisin. Kertausharjoituksissa oppimani johtamistaidot auttoivat selviytymään hankalaistakin tehtävistä.

Pirkkalaan

1990-luvulla sijoitukseni muuttui. Hornetit lensivät Pirkkalaan ja myös minä olin niitä vastassa. Suluttajasta koulutettiin liikkeenedistäjää ja raivaajaa. Oli taas opittava uutta. Toistakymmentä kertausharjoitusta Pirkkalassa Satakunnan lennoston tuntumassa saivat minut tajuamaan, kuinka osaamisintensiivistä ja jatkuvaa kehittymistä vaativaa on sotilaan elämä. Myös me reserviläiset harjoittelimme ja hitsauduimme runkohenkilöstönä yhteen useammin kuin vuosittain. Tämäkään ei minusta tuntunut riittävältä. Halusin järjestää, puolustusvoimien myötävaikutuksella, omat harjoitukset. Näin kehitimme osaamistamme myös yhä tärkeämpään rooliin nousseen vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan keinoin.

Siviililyössäni olin pyrkinyt ennakoimaan tilanteita ja selvittämään taustoja. Yritysrahoittajana kysyin velallisen menestyksestä ensin varastomieheltä, sitten vasta toimitusjohtajalta. Valmiusastetodistusten osalta en luottanut maksettuihin dokumentteihin, vaan vierailin työmailla. Kertausharjoituksissa Pirkkalassa toteutin vastaavaa monessa muodossa. Tein esivalmisteluja ja olin utelias. Loin suhteet varusvarikolle ja hain aina henkilökohtaiset varusteeni harjoitusta edeltävänä päivänä. Kuittasin myös polkupyörän, jota apuna käyttäen pyrin ratkomaan mm. liikkeenedistämiseen liittyviä ongelmia omalla ajalla. Olin valmistautunut, kun muut reserviläiset saapuivat ja kartat levitettiin pöydälle.

Teimme Pirkkalassa parhaamme. Mutta jossain vaiheessa vanha suluttajasukupolvi oli korvattava raivauskoulutuksen saaneella henkilöstöllä. Komppanianpäälliköksi tuli ammattisotilas ja minä siirryin

pioneeripäälliköksi ja aselajipäälliköksi. Haasteeksi tuli ymmärtää suurempaa kokonaisuutta. Kuka rakentaa tai hävittää, kuka raivaa tai sulkee, miten siviilimaailma yhdistyy puolustusvoimien organisaatioon ja kuinka tuhannet reserviläiset saadaan toimimaan yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi.

Pirkkalan jakson aikana siviilissä aloitin systemaattiset aikuisopinnot. Jos lentäjä oppii pitämään arvokkaan aselavetin ilmassa, oli minun kyettävä hankkimaan vastaavan tasoisen rahoittajan pätevyys. Komppaniani avainhenkilöistäkin löytyi useamman akateemisen tutkinnon omaavia ammattilaisia aina tohtoriin saakka. Minunkin oli aika opiskella.

Tässä vaiheessa asuin hetken Englannissa ja viimeistelin lisensiaatin tutkintoni. Olin myös siviilissä siirtynyt arvioimaan suurempia kokonaisuuksia; miten pörssiyhtiö hankkii rahoituksen, miten toimivat koherentit, relevantit kovenantit, miten palvelullaan kansainvälisen jättiläisen suomalaista tytäryhtiötä ja miten rahoittaja "rakentaa ja raivaa". Siirryin konttoriverkostosta asiakasvastuutehtäviin, välillä Vaasan yliopiston palvelukseen ja taas pankkiin välittömään asiakasrajapintaan.

Samalla puolustusvoimien historian suurin organisaatiouudistus lähestyi. Määrällisesti vähenevän reservin laatua on nostettava. Olenko itse jatkossa mukana vai en, pystynkö vastaamaan ajan haasteisiin? Myös väitöstilaisuuteni lähestyi. Olenko rahoitusoikeuteen liittyvien sopimusoidellisten riskienhallintamekanismien pioneerina luonut uutta, olenko edelläkävijä, kykenenkö todistamaan väitteeni vai en?

Reserviläinen elämäntapa

Nykyisissä tehtävissäni niin työelämässä kuin reservissäkin yritän ymmärtää miten asiat vaikuttavat toisiinsa ja miten yksilöitä ja yksiköitä johdetaan niiden koosta riippumatta. Liike-elämän käytäntöjä ja osaamista sekä toimivia verkostoja ja kumppanuuksia voidaan hyödyntää puolustusvoimissa ja päinvastoin. Avainasemassa on oma aktiivisuus, halua oppia uutta, kehittää omaa ja yhteisön osaamista sekä muiden huomiointi. Tienraivaajina, uranuurtajina ja edelläkävijöinä tunnetuille pioneereille on tyypillistä se, että aselajin toimintaan liittyy aina ja poikkeuksetta yhteistyö eri toimijoiden kesken.

Olen ollut ja olen reserviläisenä hyvin etuoikeutetussa asemassa ja tästä kiitollinen. Jokainen kertausharjoitus on opettanut, kehittänyt ja kasvattanut. Jokainen tuttavuus on ollut arvokas. Yhdestäkään kutsusta, harjoituksesta tai tehtävästä en ole kieltäytynyt. Olen hyödyntänyt siviilissä tyy-

simääräisesti jokaista puolustusvoimien tarjoamaa harjoitusta, tehtävää, epäonnistumista ja onnistumista. Siviilityöni ja tutkijan roolini ovat kulkeneet käsi kädessä reserviläisyyden kanssa, toinen toistaan tukien.

Mutta aktiivisen reserviläisyyden ei tule rajoittua kertausharjoituksiin. Osaavan ja toimintakykyisen reservin ylläpitämiseksi tarvitaan laajempaa aktiivisuutta; vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus ja reserviläisten omatoiminen osaamisen ja toimintakyvyn kehittäminen mahdollistavat tuon tavoitteen saavuttamisen. Myös muuta aktiivisuutta tarvitaan. Itse olen vuorollani hoitanut moninaisia järjestötehtäviä sankarivainajien kunniaavartiosta sotaveteraanijärjestöjen keräystoimiin jakaen nyttemmin nämä kokemukset myös seuraavan polven värikkö Välimäen kanssa.

Reserviläisyys on elämäntapa, uteliaisuus aktiivisen reserviläisen ominaisuus. Kariluodot kypsyvät reservissäkin, kouliutuvat omassa tehtävässään, ottavat vastaan uusia haasteita, siirtävät hiljaista tietoa ja asennetta seuraavalle polvelle ja ovat aina valmiina. On pakko.

Kirjoittaja on kauppatieteiden tohtori ja entinen pankkiiri, joka toimii yrittäjänä, Pari passu Oy:n toimitusjohtajana, hallitusammattilaisena, post doc -tutkijana ja kouluttajana. Sotilasarvoltaan hän on reservin majuri.

Sami Hotakainen

Suomalainen reserviupseeri Kanadan Primary Reserve Army Operations -kurssilla

Osallistuin heinäkuussa 2015 Canadian Army Command and Staff Collegen (CACSC) järjestämälle Primary Reserve Army Operations (PRAOC) -kurssille Kingstonissa, Kanadassa. Kansainvälisiä opiskelijoita kurssille on kutsuttu tuomaan oma näkemyksensä operaatioiden suunnitteluun, sekä luomaan samankaltaiset puitteet, joihin monet kanadalaiset upseerit monikansallisissa joukoissa joutuvat. Kurssi oli kanadalaisille opiskelijoille edellisen vuoden syyskuussa alkaneen kurssikokonaisuuden kolmas lähiopetusjakso.

Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen koulutuspäällikkö Juha Niemi kysyi minulta lokakuussa 2014 halukkuutta osallistua kurssille. Olin heti alusta kiinnostunut kurssista ja ilmoitin halukkuudestani Niemelle. Tultuani hyväksytyksi kurssille, Pääesikunnan koulutusosaston henkilöstö auttoi valmisteluissani aktiivisesti, ja pitkät keskustelut aikaisemmin kurssin käyneen, Maavoimien Esikunnan tutkijan, Janne Kososen kanssa auttoivat ymmärtämään, mihin olin oikein ryhtymässä.

Kurssin tavoite ja päämäärä

Kurssin tavoite oli oppia operatiivisen suunnittelu-prosessin vaiheet ja siitä valmistuvat tuotteet, sekä toiminta esikuntaupseerina prikaatin taisteluosaston esikunnassa.

Kanada on alkanut kouluttaa reserviupseereita esikuntaupseereiksi, sillä kantahenkilökuntaa ei riitä pitkäkestoisten operaatioiden kaikkiin esikuntatehtäviin ja osaamistaso reserviläisten ja kantahenkilökunnan välillä on ollut suuri. CACSC:n operaatiokurssin järjestäminen kantahenkilökunnan lisäksi reserviläisille on kaventanut tätä eroa huomattavasti.

Kanadalaisille reserviupseereille kurssi kestää vajaan vuoden, sisältäen lähiopetusjaksoja ja etäopiskelua. Kaikki opiskelijat, joiden kanssa keskustelin, kuvasivat kurssia erittäin vaativaksi ajankäytöllisesti ja opittavien asioiden määrän kannalta. Reserviupseerin urakehityksen kannalta tämä kurssi on todella tärkeä, sillä kurssin suorittuvan reserviupseerin on mahdollista saada sijoitus joukkoyksikön esikuntaan.

Kurssin osallistujat

Kurssille osallistui 95 opiskelijaa, joista neljä oli kanadalaisia aliupseereita ja 11 kansainvälisiä opiskelijoita. Opiskelijoita tuli Kanadan lisäksi kahdeksasta eri maasta. Suurin osa kanadalaisista opiskelijoista oli luokan C reserviläisiä. Heillä on normaalisti harjoituksia joka viikko, oman siviilityönsä ohessa. Muutama kokopäiväinen reserviläinenkin (luokka B) oli mukana. Kaikilla kanadalaisilla opiskelijoilla oli vähintään noin kymmenen vuoden reserviupseerin kokemus, sekä yhtä lukuun ottamatta kapteenin sotilasarvo. Kurssin vanhimaksi valittu oli sotilasarvoltaan majuri.

Kurssin valmistautumisvaihe kansainvälisille opiskelijoille

Kansainvälisille opiskelijoille, sekä kanadalaisille aliupseereille oli järjestetty kolmepäiväinen tutustumisvaihe, jonka aikana perehdyttiin kanadalaisille opiskelijoille opetettuihin asioihin. Aiheina olivat muun muassa operatiivinen suunnittelu-prosessi Operatiiviset toiminnot, vaikutusperusteinen lähestymistapa ja harjoituksessa käytettävien omien joukkojen ja vastustajan organisaatiot, käyttöperiaatteet sekä niiden kalusto.

Prikaatin taisteluosaston esikunnan rakenne ja henkilöstö käsiteltiin hyvin lyhyesti, joten esikunnan upseerien tehtävät opittiin vasta esikuntana toimimisen aikana.

Valmistaumisvaiheen kouluttajana toimi evl Villiger, joka pedagogiikan ammattilaisena osasi hyödyntää käytettävissä olevan ajan hyvin, samanaikaisesti tutustuttamalla kansainväliset opiskelijat toisiinsa ja perehdyttämällä opetettaviin asioihin. Suurin osa aiheiden kouluttamisesta toteutettiin oppilastöinä, jolloin asian oppimisen lisäksi esiintymistaidot paranivat kaikilla opiskelijoilla.

Varsinainen kurssi

Kanadalaiset opiskelijat saapuivat kansainvälisten opiskelijoiden perehdytysjakson jälkeen, ja varsinainen kurssi alkoi hallinnollisilla luennoilla. Opiskelijoille jaettiin kannettavat tietokoneet, opiskelua, operatiivista suunnittelua ja operaation johtamista varten. Tämän jälkeen kurssilaiset jaettiin kahdeksaan ryhmään, joissa operatiivinen suunnittelu aloitettiin.

Aluksi suunnitteluprosessi koulutettiin vaiheittain ja operatiosuunnitelmaa päivitettiin koulutuksen edetessä. Luennot olivat laadukkaita ja aina englanniksi sekä ranskaksi, mutta niillä asiat käsiteltiin hyvin nopeasti ja periaatetasolla. Luentojen jälkeen suunnitteluprosessissa edettiin vauhdilla ja opiskelijoilta vaadittiin aiemman luennon soveltamista omassa tehtävässään.

Opiskelijoiden tehtävät vaihtuivat suunnitteluprosessin aikana useaan kertaan, jolloin opittiin myös tehtävävaihtoprosessi. Ensimmäisen kierroksen lopuksi kahdeksan pienryhmää sulautettiin neljäksi esikunnaksi.

Seuraava kierros toteutettiin kokonaissuoritusena, mutta kouluttajat ohjasivat yksittäisiä upseereita suunnitteluprosessin jokaisessa vaiheessa. Toisen suunnittelukierroksen aikana ei tehty tehtävävaihdoksia, vaan jokainen oli vastuussa oman tehtävänsä osuudesta operatiosuunnitelmassa. Lopuksi kouluttajat arvioivat kaikki operatiosuunnitelmat ja kaksi parasta valittiin viimeiselle kierrokselle, joka toteutettiin Kanadan armeijan simulaattorikeskuksessa.

Viimeisessä vaiheessa aiemmin laadittu operatiosuunnitelma pelattiin simulaattorissa, joka koostui ylä- ja alajohtoportaiden pelaajista, kansallisista edustajista, sekä muun muassa median edustajista. Viestiminen tapahtui henkilökohtaisten tapaamisten lisäksi Battleview-nimisellä taistelunjohtojärjestelmällä, lähetinvastaanotinta simuloivalta ohjelmistolla sekä erilaisilla esikunnan käytössä

olevilla keskusteluohjelmistoilla. Operaation johtamisen aikana esikunnan suunnitteluosasto laati jatkosuunnitelman operaatiolle.

Itse toimin kurssin ensimmäisten vaiheiden aikana prikaatin pioneerien suunnittelu-upseerina, ja vastuullani oli sekä tiedustelu että suunnitelmat. Viimeisessä vaiheessa toimin prikaatin pioneerirykmentin komentajana.

Harjoitus päättyi 24.7. iltapäivällä, jonka jälkeen valmistauduttiin juhlaillalliseen. Illallinen oli yhdistelmä arvokkuutta ja hauskanpitoa, jossa viihtesestä vastasi sotilassoittokunta, sekä kurssilaiset itse keksimillään ohjelmanumeroilla. Ruokailun jälkeen kohotettiin maljat kaikkien osallistuvien maiden kunniaksi, jonka jälkeen oli vuorossa osallistujien niin sanottujen rykmenttien kunniamarssit.

Johtopäätökset

Kurssi oli vaativa ja siihen on syytä valmistautua hyvissä ajoin. Kurssilla käytettävä Staff Officers' Handbook (SOH) on saatavilla myös internetissä, tosin hiukan rajatumpana versiona. Siihen tutustuminen on varmasti hyödyksi kurssille lähtijälle. Kurssi sopii erittäin hyvin kaikille esikuntatehtäviin sijoitetuille reserviläisille, erityisesti suunnittelu-tehtäviin sijoitetuille. Kurssin jälkeen Maavoimien yhtymän operatiivisen suunnittelun perusteet on helppo omaksua omaan tehtävään liittyen. Vastataan MPK:n Helsingin koulutus- ja tukiyksikössä esikuntatyöskentelyn kouluttamisen suunnittelusta ja opin PRAOCilla useita hyödyllisiä asioita, joita voin hyödyntää seuraavaa esikuntatyöskentelyn kurssia suunnitellessani. Operatiivisen suunnittelun perusteet on tarkoitus ottaa mukaan kurssille jo vuodesta 2016 alkaen.

Kirjoittaja on kapteeni reservissä, ja vastaa MPK:n Helsingin koulutus- ja tukiyksikössä esikuntatyöskentelyn kouluttamisen suunnittelusta. Siviilissä hän on rakennusalalla yrittäjänä ja teknisenä asiantuntijana.

Reserviläisjärjestöt omaehtoisen toiminnan järjestäjinä – Reserviläisliitto ja Reserviupseeriliitto

Puolustusvoimien nykyisessä henkilöstöstrategiasa todetaan, että reserviläisen aktiivisuus sekä omaehtoinen kouluttautuminen ja toimintakyvyn kehittäminen otetaan huomioon sijoitettaessa henkilö osaamista vastaavaan sodan ajan tehtävään. Huomioonottamista tulee kuitenkin yhä kehittää ja syventää. Kun motivoitunut reserviläinen kehittää itseään vapaaehtoisesti hänelle osoitettua kriisi- ja poikkeusolojen tehtävää varten, niin tilanteesta hyötyy sekä reserviläinen että puolustusvoimat.

Yleinen asevelvollisuus on Suomen miespuolisille kansalaisille velvollisuus, jota usein ei kuitenkaan koeta pakoksi. Tästä syystä asevelvollisuusajan jälkeen usealle henkilölle vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta tulee harrastus. Esimerkiksi Suomen Reserviupseeriliitossa (RUL) on jäsenenä noin joka kolmas maamme reservin upseeri. Puolustusvoimissa vapaaehtoisuuden hyödyntäminen on viimeisten vuosien aikana lisääntynyt merkittävästi. Puolustusvoimauudistuksen myötä tehty Reservin ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittämissuunnitelma on luonut edellytykset vapaaehtoisten reserviläisten voimavaran kartoittamiseen ja hyödyntämiseen. Suunnitelman taustalla ovat olleet myös maanpuolustusjärjestöt, jotka ovat antaneet oman näkemyksensä ja asiantuntemuksensa suunnittelutyöhön. Suunnittelutyöryhmän työskentely oli erinomainen esimerkki puolustusvoimien ja vapaaehtoisten hedelmällisestä yhteistyöstä.

Vapaaehtoisuus mahdollistaa reservin osaamisen täysipainoisen hyödyntämisen. Yhtenä esimerkkinä on Rannikkoprikaatissa tapahtuva ilmatorjuntaselajin tiettyjen sodan ajan yksiköiden osaamisen omaehtoinen kehittäminen ja ylläpitäminen prikaatin valvojen ohjauksessa. Vuositasolla joukoille toteutetaan vähintään kaksi viikonlopun mittaista vapaaehtoista harjoitusta, jossa sekä reserviläiskouluttajat että koulutettavat joukot ovat vapaa-

ehtoisina erittäin aktiivisella otteella ja sitoutuneena mukana. Tavoitteena on, että kun joukot kutsutaan varsinaisiin kertausharjoituksiin, ovat vapaaehtoiset harjoitukset rakentaneet niin hyvän osaamistason perusasioihin, että kertausharjoituksessa päästäisiin hyvin nopeasti etenemään soveltaviin vaiheisiin ja poikkeustilanteisiin. Vapaaehtoisten harjoitusten perusteella myös henkilöiden sijoituksia on tarpeen mukaan muutettu. Tähänastisista harjoituksista on tullut säännönmukaista kiitettävää palautetta sekä reserviläisosallistujien että Rannikkoprikaatin valvojen puolelta. Koulutus ei ole rajoittunut myöskään pelkästään ilmatorjuntayksiköihin, vaan koulutusta on hyödynnetty myös muiden yksiköiden valmiuksien kohottamiseen ja osaamisen rakentamiseen.

Myös omaehtoisuus on aihe, joka on noussut esille edellä mainitun kehittämissuunnitelman myötä. Puolustusvoimien nykyisessä henkilöstöstrategiasa todetaan, että reserviläisen aktiivisuus sekä omatoiminen kouluttautuminen ja toimintakyvyn kehittäminen otetaan huomioon sijoitettaessa henkilö osaamista vastaavaan sodan ajan tehtävään. Heinäkuun alusta alkaen omaehtoisesta toiminnasta on voinut saada myös ylentämisen perusteeksi hyväksyttäviä koulutuspäiviä.

Omaehtoisella toiminnalla tarkoitetaan yksittäisten reserviläisten omatoimista sotilaallisten tietojen ja taitojen sekä fyysisen toimintakyvyn ja kenttäkelppoisuuden monipuolista kehittämistä ja ylläpitoa, esimerkiksi maanpuolustusjärjestöjen tapahtumissa sekä tietojen ja taitojen päivittämistä MPK:n ja puolustusvoimien verkkokoulutusympäristön (PV-MOODLE) kursseilla.

Reservin koulutuksen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen kehittämissuunnitelmassa reserviläisjärjestöjen tehtäviksi määritettiin lähinnä viestintä sekä osaavan henkilöstön tunnistaminen ja rekrytointi vapaaehtoisen maanpuolustuskou-

lutuksen ja aluetoimistojen käyttöön. Reserviläisjärjestöillä on kuitenkin paljon annettavaa myös reserviläisten omaehtoisen toiminnan tukemisessa ja toteuttamisessa.

Reserviläisliitto on maamme suurin reserviläisjärjestö. Siihen kuuluu noin 36 000 jäsentä ja 350 paikallisyhdistystä, jotka kattavat lähes koko Suomen. Reserviläisliitto on myös vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta järjestävän Maanpuolustus-koulutusyhdistyksen (MPK) perustajajäsen. Yli 40 prosenttia MPK:n kouluttajista on Reserviläisliiton jäseniä. Reserviläisliitto on avoin kaikille suomalaisille sukupuoleen tai sotilasarvoon katsomatta. Monet Reserviläisliiton toimintamuodoista tukevat suoraan reserviläisten omaehtoista kouluttautumista ja toimintakyvyn kehittämistä. Voidaan jopa sanoa, että nykyinen omaehtoisen toiminnan määritelmä on tehnyt aiempaa näkyvämmäksi ja arvostetummaksi sen vapaaehtoisen maanpuolustustyön, jota reserviläisyhdistyksissä on tehty jo vuosikymmeniä.

Reserviläisen omaehtoinen toiminta tehostuu reserviläisyhdistyksen jäsenenä, ja yhdistyksen kautta reserviläinen voi saada apua ja ohjausta sotilaallisten taitojen opiskeluun tai harjoitteluun. Laajin Reserviläisliiton toimintamuodoista on ammunta. Monella paikkakunnalla ampumaradoista on pulaa, mutta useimmat Reserviläisliiton paikallisyhdistykset järjestävät kuitenkin ammuntoja joko omilla radoillaan tai varaavat ampumavuoroja jäsenilleen paikallisilta ampumaradoilta. Reservin ampumataidon ylläpidossa puolustusvoimilla pitää kuitenkin tulevaisuudessa olla nykyistä suurempi rooli. Yksi mahdollisuus tähän voisi olla säännölliset ampumapäivät, jonne jokainen halukas reserviläinen voisi ilmoittautua mukaan. Aktiivireserviläiset voisivat hoitaa, aseita ja patruunoita lukuun ottamatta, kaikki päivän järjestelyt yhteistyössä MPK:n kanssa. Samalla puolustusvoimat pääsisi suoraan kontaktiin reserviläisten kanssa ja mahdollisesti myös rekrytoimaan sopivia henkilöitä sodan ajan joukkoihin.

Erä- ja vaellustaitojen harjoittelu on myös merkittävä osa Reserviläisliiton toimintaa. Myös erilaista liikuntaa ja urheilua on paljon. Sotilastaitoja edistävää lajeja ovat muun muassa hiihto, juoksu, suunnistus ja marssit. Yhdistykset järjestävät myös mm. yhteistyössä MPK:n ja Reserviläisurheiluliiton kanssa kilpailuja ja tapahtumia, joissa näyttöjen avulla on mahdollista osoittaa omaa kehittymistään ja suori-tuskykyään. Harjoittelu yhdessä muiden reserviläisten kanssa tekee harjoittelusta suunnitelmallisempaa ja ryhmän tuki auttaa jatkamaan jos motivaatio alkaa hiipua. Oman reserviläisyhdistyksen kautta on mahdollisuus osallistua myös joukkueläjien kilpailu- ja kuntoliikuntatapahtumiin.

Yhdistysten jäsenkuntaan mahtuu erilaisia jäsenprofiileita, joista suurimpana jäsenet, jotka eivät

varsinaisesti osallistu toimintaan, mutta vuosi toisensa jälkeen tukevat toimintaa ja maanpuolustusta maksamalla jäsenmaksunsa. Jäsenkunnan toisesta päästä löytyy pienempi joukko erittäin aktiivisia toimijoita. Usein he toimivat usealla eri maanpuolustuksen sektorilla, panostaen kymmeniä vuorokausia ja satoja tunteja vapaaehtoisen maanpuolustuksen eteen. He ovat usein mukana myös maanpuolustus-koulutusyhdistyksen (MPK) toiminnassa, ja he ovat todellinen voimavara puolustusvoimille ja samalla myös suunnannäyttäjiä muille maanpuolustuksesta kiinnostuneille henkilöille.

Suurin osa sodan ajan joukkoihin sijoitetuista reserviläisistä ei ole kuitenkaan mukana reserviläisjärjestöjen toiminnassa. Sekä puolustusvoimien että MPK:n koulutustapahtumissa tulisi aktiivisesti ohjata reserviläisiä nykyistä enemmän reserviläisjärjestöjen toiminnan piiriin. Reserviläisille tulisi kertoa laajemmin omaehtoisen toiminnan merkityksestä osana reservin koulutusjärjestelmää, ja mitä mahdollisuuksia reserviläisjärjestöillä on tukea omaehtoista toimintaa. Tämä edellyttää, että puolustusvoimien palkatulla henkilökunnalla ja MPK:n toimijoilla on hyvät tiedot alueensa reserviläisjärjestöjen toiminnasta. Reserviläisjärjestöjen tulisi myös aktiivisemmin tarjoutua esittelemään toimintaansa erilaisissa reservin koulutustapahtumissa.

Sodan ajan joukkojen pienentyessä aktiivisen reservin ja puolustusvoimien vuorovaikutus tulee kuitenkin varmasti tiivistymään. Myös tämän siteen vahvistamisessa kannattaa hyödyntää vapaaehtoisuutta. Yleiseen asevelvollisuuteen perustuvan puolustusratkaisun yksi kiistattomista vahvuuksista on laajan reservin monipuolisen osaamisen saaminen puolustusvoimien, ja tulevaisuudessa toivottavasti yhä enemmän myös muiden turvallisuusviranomaisten, käyttöön. Hyödyntämätöntä osaamista reserviläisistä löytyy vielä kuitenkin huomattava määrä. Tämä osaaminen on kertynyt koulutuksen, työtehtävien ja harrastusten myötä. On vain asennekysymys, miten tuo osaaminen saadaan puolustusvoimien ja muiden turvallisuusviranomaisten käyttöön.

Aktiiviset reserviläiset toivovat, että puolustusvoimat huomioisi vielä nykyistäkin paremmin vapaaehtoisen maanpuolustusharrastuksen sijoittaessaan reserviläisiä sodan ajan tehtäviin. Tämä on kiistatoman tärkeää erityisesti jatkosijoitusten kohdalla. Reservistä löytyy motivoituneita osajia, jotka ovat valmiita käyttämään aikaansa yhteisen turvallisuuden eteen omaa osaamistaan ja toimintakykyään kehittämällä. Tämän motivaation säilymisen takaa haastavat tehtävät ja mahdollisuus nousujohteiseen reserviläisuraan. Kun motivoitunut reserviläinen kehittää itseään vapaaehtoisesti hänelle osoitettua kriisi- ja poikkeusolojen tehtävää varten, niin tilanteesta hyötyy sekä reserviläinen että puolustusvoimat.

Kapteeni Otto Pekkarinen

Katsaus suomalaisen reserviläiskoulutuksen tutkimuskenttään

Reserviläiset ovat sodan ajan puolustusvoimien tärkein henkilöstövoimavara, mutta tutkimusta reservin koulutuksesta on tehty kuitenkin melko vähän. Suppeasta tutkimuskannasta huolimatta kerätyistä aineistoista löytyy kuitenkin paljon ideoita reserviläiskoulutuksen kehittämiseen. Laadukas reservin osaamisen kehittäminen vaatii usean toimijan tarjoamien resurssien yhteensovittamista ja käyttämistä.

Tämän artikkelin tavoitteena on laatia kokoaiva katsaus suomalaisesta reservin koulutuksesta analysoimalla reservin koulutukseen liittyviä tutkimuksia ja opinnäytteitä. Katsauksen pohjana käytetään Maanpuolustuskorkeakoulun kirjaston vuonna 2014 laatimaa tutkimuskoonnosta, jossa haettiin reservin koulutukseen liittyviä tutkimuksia ja opinnäytteitä kolmestatoista eri tietokannasta. Hakua täydennettiin kesällä 2015, minkä jälkeen lopulliseksi aineistoksi muodostui 23 eritasoista opinnäytettä. Nopeana havaintona tästä varsin suppeasta määrästä voidaan todeta, että aihepiirin tutkimuskenttä ei ole vielä kovin kattava. Tutkimusten mielenkiinnon kohteet ovat myös olleet varsin hajanaisia.

Osa mainituista opinnäytteistä liittyy ennemminkin erilaisiin reserviläiskoulutuksen järjestelmiin (esim. Laukkanen 2007), pienten erityisryhmien koulutukseen (esim. Rauhala 1998; Vaaramo 2004; Suihko 2006) tai tieteenalan erityispiirteiden mukaiseen tarkasteluun (esim. Huikuri 2009), eivätkä ne näin ollen tarjoa kovinkaan paljon tietoa reservin koulutuksen kehittämiseksi. Aineistosta on kuitenkin havaittavissa tiettyjä toistuvia teemoja, joiden pohjalta reservin koulutusta voitaisiin kehittää. Toisaalta useat tutkimukset ovat käsitelleet varsin rajattua ja pien-

tä kohdejoukkoa, joten niiden havaintoja ei voi kriittikittävästi yleistää eikä tehdä kokoavia johtopäätöksiä reserviläiskoulutuksesta. Aineistosta on kuitenkin löydettävissä tiettyjä ituja ja innovaatioita koulutuksen kehittämiseen, ja niitä tässä artikkelissa tarkastellaan.

Laadukkaat ja määrältään riittävät kertausharjoitukset

Puolustusvoimien kertausharjoituksissa vuosittain koulutettavien reserviläisten määrä nousee noin 18 000 sotilaaseen (Hyppönen 2015). Kertausharjoituksia voidaan pitää reserviläiskoulutuksen päämenetelmä ja yhtenä osana joukko tuotantojärjestelmää. Muutamien tutkimusten (mm. Ilvonon 1999) mielenkiinnon kohteena onkin ollut järjestettyjen harjoitusten kustannustehokkuus, joka on epäilemättä oleellista vähäisten resurssien optimaaliseksi kohdentamiseksi.

Kertausharjoitusten määrä on jäänyt tavoitetasosta säästöjen seurauksena. Tämä on aiheuttanut kertausharjoitustoimintaan tiettyjä muutoksia, kuten esimerkiksi Envallin (2009, 79) työstä käy ilmi. Joukkokohtaiset kertausharjoitukset ovat selkeästi vähentyneet ja nykyisin kertausharjoitukset keskittyvät suurempien joukkojen osien, kuten perusyksiköiden, harjoituksiin. Samoin on siirrytty kouluttamaan joukkojen avainhenkilöitä koko joukon sijasta, jotta heillä olisi paremmat valmiudet oman joukkonsa johtamiseen valmiutta kohotettaessa.

Envallin (2009) mukaan on osittain päädytty asetelmaan, jossa varusmieskoulutuksella joukkotuotetut joukot eivät ole koskaan kokonaisuudessaan valmiita. Kertausharjoitusten määrän kasvattaminen on yksi tekijä, jota puolustusvoimauudistuksella tavoiteltiin, mutta olennaista oli-

si saada riittävän laaja kokonaisnäkemys reservin koulutukseen. Yksi kertausharjoitus on vain pieni osa sodan ajan joukon osaamisen kehittämisen kokonaisuutta. Jokainen harjoitus tulee rakentaa kokonaisuutta silmällä pitäen. Yksinkertaisimmillaan tämä voi tarkoittaa valmistavaa kartta- ja käskynantoharjoitusta johtajille ennen varsinaisen joukon kertausharjoitusta.

Kertausharjoitusten määrän ja tarkoituksenmukaisen rytmityksen määrittämiseksi Envall (2009, 79) esittää, että on jatkettava tutkimuksia siitä, kuinka kauan hyvin joukon suorituskyky säilyy. Erityisesti teknistyneiden aselajien joukot tarvitsevat runsaasti kertauskoulutusta ja uusia järjestelmiä hankitaan paljon, joten niiden riittävä osaaminen täytyy varmistaa kaikille tarvitsijoille. Harjoitusten määrään ja rytmitykseen liittyvät tekijät ovat laajoja rakenteellisia kokonaisuuksia, joita ei voida ratkaista yksiselitteisillä ja nopeilla ratkaisuilla, vaan ne edellyttävät kokonaisvaltaista pitkäjänteistä suunnittelua ja toimeenpanoa.

Tutkimusten mukaan suomalaisilla on verrattain korkea maanpuolustustahto, mutta se ei välttämättä konkretisoidu osallistumishalukkuudeksi reserviläistoimintaan tai kertausharjoituksiin (ks. Sinkko 2011; Envall 2009, 81). Reservin vaihtelua osallistumismotivaatiota tulee tukea hyvin suunnitelluilla ja tehokkaasti järjestetyillä kertausharjoituksilla. Merkittävin huomio tutkimuksessa on suuntautunut juuri kertausharjoitusten laatuun painottuviin tutkimuksiin. Yleensä näissä tutkimuksissa on kuitenkin keskitytty nykyaikaisen tieto- ja viestintätekniikan tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseen kertausharjoitusten suunnittelussa ja toteutuksessa. Erityisesti monimuoto-oppiminen on ollut suosittu tutkimuskohde (esim. Heijari 2003; Huttunen 2011; Matilainen 2014). Puolustusvoimilla on käytössään oma avoin verkko-oppimisalusta (PVMOODLE), joka on luonnollinen valinta verkko-oppimisen hyödyntämiselle kertausharjoitusten yhteydessä. Olennaista on kuitenkin oppia tuntemaan verkkotyökalu, jotta kykenee hyödyntämään sen erityisiä toiminnallisuuksia parhaalla mahdollisella tavalla (ks. esim. Matilainen 2014).

Tutkimusten mukaan verkko-opetusta on käytetty apuna ennen kertausharjoitusta reserviläisten orientointiin muun muassa harjoitusperusteiden jakamisessa, lähtötasotesteissä ja materiaalipankkina. Näiden avulla on kyetty parantamaan joukon tiedollista lähtötasoa ennen varsinaisen harjoituksen alkua (ks. Heijari 2003; Huttunen 2011; Matilainen 2014). Matilaisen tutkimukseen (2014, 35) osallistuneiden reserviläisten mielestä

verkossa voidaan kouluttaa erityisesti johtamisen perusteita, koulutustaitoa, taistelutekniikkaa ja -välineitä. Tärkeäksi nähtiin myös, että verkko-opetus kytkeytyy suoraan varsinaiseen harjoitukseen. Yksinkertaisimmillaan olennaisen materiaalin ja kamisella verkossa etukäteen ja testejä tekemällä kyetään terävöittämään varsinaisen toiminnan käynnistämistä lähivaiheessa. Olennaista olisi kuitenkin pohtia laajemmin PVMOODLE-työkalun tarjoamia mahdollisuuksia verkkopedagogisesta näkökulmasta, jotta valmistautumisvaiheeseen saataisiin vuorovaikutusta ja tavoitteellisuutta entistä paremmin.

Erityisesti henkilökunnan koulutuksella on mahdollista kehittää harjoitusten suunnittelijoiden verkkopedagogisia valmiuksia, jotta teknologian tarjoamat mahdollisuudet kyettäisiin hyödyntämään täysimääräisesti. Toisaalta erityisesti reserviläisten kannalta olisi tärkeää tehdä verkko-opetuksesta kiinteä osa reservin koulutusta, jotta järjestelmien käyttötaito pysyy yllä ja materiaaliin on joustava pääsy omatoimisen opiskelun mahdollistamiseksi. Verkko-opetuksen myötä joukon johtajat voisivat aloittaa toiminnan suunnittelun kouluttajan ohjaamana jo harjoitusten etävaiheessa ja miehistö voi perehtyä omaan toimintaansa liittyvään materiaaliin, tehdä esimerkiksi kuntokartoituksen ja kehittää fyysistä kuntoaan.

Vapaaehtoinen maanpuolustustyö

Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus käynnistettiin Suomessa vuonna 1992 Pariisin rauhansopimuksen rauettua. Tuolloin vapaaehtoisen maanpuolustustyön toteuttajaksi perustettiin Maanpuolustuskoulutus ry. Puolustusvoimat on tukenut vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta materiaalilla ja koulutusavulla. 1990-luvun lopulla vapaaehtoinen maanpuolustusjärjestelmä muotoutui sisältämään puolustusvoimien tarjoamat vapaaehtoiset harjoitukset, Maanpuolustuskoulutus ry:n kurssit sekä muun omaehtoisen toiminnan paikallisosastoissa ja reserviyksiköissä. Vapaaehtoista maanpuolustustyötä pidetään tärkeänä maanpuolustustahdon ylläpitäjänä, kehittäjänä ja sotilaallisia valmiuksia palvelevan koulutuksenantajana. (Sakala 2009, 13–14; Pääesikunta 2014.)

Nykyään Maanpuolustuskoulutusyhdistys (MPK) on julkisoikeudellinen yhdistys, jonka asema on selkeästi määritetty laissa. Yhdistys on puolustusvoimien strateginen koulutuskumppani, joka kouluttaa puolustusvoimien tilaamalla sotilaallisen koulutuksen ja sotilaallisia valmiuksia kehittäväillä kursseillaan noin 25 000 reserviläistä. Yhdistyksen noin 2 000 kouluttajaa ovat saaneet kouluttaja- ja

aselajikoulutuksen sekä harjaantuneet eri kurssien kouluttajatehtävissä. (ks. Kalliomaa & Liimatta 2015, 9, 11.) Toiminnan volyyymi on siis merkittävä. Nykyisin vapaaehtoiseen maanpuolustukseen kuuluu kolme eri osa-aluetta: puolustusvoimien vapaaehtoiset harjoitukset, MPK:lta tilattavat koulutustapahtumat ja MPK:n järjestämät sotilaallisia valmiuksia palvelevat koulutustapahtumat (Sakala 2009, 18).

Voitaneen todeta, että vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen historia on maamme kansallisista erityispiirteistä johtuen lyhyt, mutta kehitystyö reilun kahdenkymmenen vuoden aikana on ollut jatkuvaa ja määrätietoista. Varmasti osittain tästä johtuen vapaaehtoisen maanpuolustuksen tutkimuskenttä on varsin suppea. Tutkielmat ovat keskittyneet pääosin MPK:n käytettävyyden arviointiin puolustusvoimien reservin koulutuksessa (Kuokkanen 2014) ja vapaaehtoiseen maanpuolustukseen liittyvän koulutuksen kehittämisen tarkasteluun (Heinua 2013; Sarlin 2011; Härkönen 2002).

Puolustusvoimien tilaama sotilaallinen koulutus tulisi liittää entistä tiiviimmin osaksi joukkotuotantoa ja kertausharjoituksia. Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on tärkeä asema puolustusvoimien koulutuksen tukena, jolloin olennaista on riittävä kokonaisnäkemys toiminnasta, jotta ei tehdä päällekkäistä työtä. Esimerkiksi MPK voisi toteuttaa varsinaista joukon harjoitusta edeltävän johtajille suunnatun valmistavan suunnitteluharjoituksen (Kuokkanen 2014, 38) ja vapaaehtoisia harjoituksia voitaisiin käyttää osaamisen syventämiseen kertausharjoituksen jälkeen.

Tehokkuuden optimoinnin lisäksi kyseessä on mitä suurimmissa määrin merkittävä resurssikysymys. Nykyinen varusmieskoulutus on tarkasti mitoitettu ja sitoo joukko-osaston koulutusresurssit lähes täydellisesti. Tämän seurauksena erillisten kertausharjoitusten määrä on selvästi vähentynyt ja kertausharjoitukset toteutetaan yleensä laajojen varusmiesharjoitusten, kuten yhtymäharjoitusten (ks. esim. Ilvonen 1999), yhteydessä. (Envall 2009, 59–60.) Tällä ratkaisulla on omat etunsa, mutta luonnollisesti myös riskinsä, kuten kertausharjoitusten toteuttaminen täysin varusmieskoulutuksen ehdoilla. Reservin koulutuksessa tarvitaan korostetummin oppijat huomioivaa koulutusta (ks. Härkönen 2002).

Puolustusvoimauudistuksen myötä kertausharjoitusten määrää lisätään, mutta oleellista on varmistaa laadukas koulutus, jonka yhtenä osana on riittävä ja osaava kouluttajenkilöstö. Myös MPK:n kouluttajia olisi tarkoituksenmukaista

käyttää nykyistä laajemmin kertausharjoituksissa, koska he ovat koulutautuneet tehtäviinsä vapaaehtoisesti eikä heidän osaamistaan tule väheksyä (ks. Kuokkanen 2014; Envall 2009, 80; Hyppönen 2015). Puolustusvoimien tulisi osata antaa selkeät vaateet siitä, mitä MPK:n tarjoamalla koulutuksella halutaan saada aikaan ja toisaalta myös säännöllisesti seurata sitä, kuinka annettu koulutus saavuttaa asetetut tavoitteet. Erityisesti paikallisia eroja toimintatavoissa vaikuttaisi olevan jonkin verran, minkä vuoksi reservin koulutuksen parissa toimiville sotilaille on olemassa keskitetyn selkeän ohjauksen tarve (Kuokkanen 2014, 38; ks. myös Heinua 2013, 45).

Maakuntakomppanioiden ja paikallisjoukkojen perustamisen myötä reservin koulutuksen tarve ja merkitys ovat selkeästi kasvamassa (esim. Sakala 2009, 19). Nämä joukot tarjoavat yhä useammille reserviläisille mahdollisuuden sitoutua sotilaalliseen maanpuolustustoimintaan. Olennaista olisi kyky sitouttaa reserviläiset osallistumaan näiden joukkojen toimintaan aktiivisesti, koska toiminta vaatii osallistujilta paljon. Heinuan diplomityön (2013) mukaan maakuntajoukoissa on jonkin verran lähtövaihtuvuutta, mutta syyt liittyvät useimmiten perheasioihin tai työkiireisiin enemmän kuin tarjottuun koulutukseen. Olennaista olisi riittävän säännöllinen toiminta, jossa kuitenkin otettaisiin mahdollisimman hyvin huomioon reserviläisten omat tarpeet. Konkreettisimmillaan tämä tarkoittaa riittävän aikaista ja varmaa etukäteistietoa tulevasta harjoitusohjelmasta. Reserviläiset kaipaavat myös selkeästi laadukasta toiminnallista koulutusta, kuten ampumakoulutusta ja yhteistoimintaa viranomaisien kanssa. Heinuan (2013) mukaan tärkeimpiä kehittämiskohteita maakuntajoukkojen toiminnassa ovat yhteisen arvopohjan määrittäminen, entistä parempi fyysisen kunnon kehittämisen ohjaus ja asianhoitajien määrän lisääminen esimerkiksi antamalla reserviläisille enemmän vastuuta.

Vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön kuuluu paljon muutakin kuin sotilaallinen koulutus tai sen välitön tukeminen. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kenttä on hyvin laaja, ja se sisältää useita erilaisia järjestöjä (esim. Sotilaskotiliitto), joiden ohjaamisessa MPK:lla on keskeinen asema. Vapaaehtoinen maanpuolustus on koko kansan asia ja sen kautta myös nuoret ja naiset voivat osallistua toimintaan (Sakala 2009, 16). Puolustusvoimauudistuksen myötä valtakunnallinen varuskuntaverkosto on harventunut, joten puolustusvoimien aluetoimistojen merkitys maakunnallisen ja paikallisen maanpuolustustyön ohjaamisessa on kasva-

nut. Paikallisjoukot ovat merkittäviä vapaaehtoisen maanpuolustustyön organisoijia ja tukijoita omilla alueillaan (ks. Heinua 2013; Pääesikunta 2014).

Maanpuolustustyön kirjon tulee olla riittävän laaja, jotta se tavoittaa erilaiset kohderyhmät ja mahdollisimman monella on mahdollisuus osallistua siihen haluamallaan tavalla. Tärkeätä on toiminnan kannustavuus ja hyvähenkisyys, jotta osallistujat voivat kokea, että heidän osallistumistaan arvostetaan ja pidetään tärkeänä. Määrätietoisien vapaaehtoisen maanpuolustustyön avulla voidaan pitää yllä maanpuolustustahtoa koko maassa.

Reserviläisten omaehtoisen osaamisen ja toimintakyvyn ylläpito ja kehittäminen

Lienee yleisesti hyväksytty näkemys, että nuorten asenneilmasto on monimuotoistunut ja yksilöllistymisen on selkeä trendi. Koulutusinstituutiot ovat joutuneet muuttamaan toimintatapojaan ja opettelee uudenlaisia markkinatalouteen pohjautuvia toimintatapoja. Puolustusvoimienkin on osallistuttava aktiivisesti kansallisille ja myös kansainvälisille koulutusmarkkinoille ja samalla tuotava omaa koulutustarjontaansa ja sen merkitystä laajemmin esille. Samat havainnot pätevät myös vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön. Puolustusvoimien koulutuskulttuuri onkin lähentynyt muun yhteiskunnan koulutuskulttuuria (Halonen 2007), mikä on tarpeellista nykynuorison ja tulevan reservin tavoittamiseksi. Maanpuolustustyössä olisi oleellista löytää oikeanlainen tasapaino yhteisöllisyyden ja riittävän tavoitteellisuuden välillä (Kalliomaa & Liimatta 2015, 10).

Nykypäivänä erilaiset sosiaalisen median palvelut tarjoavat huomattavia mahdollisuuksia puolustusvoimien ja reserviläisten väliseen yhteydenpitoon (esim. Koski 2012). Kutsuntojen ja palvelukseen astumisjärjestelyjen helpottamiseksi on jo käytetty erilaisia asevelvollisille suunnattuja digitaalisia palveluita, kuten kuntokartoitusta ja henkilökohtaisen kunto-ohjelman laatimista. Vastaavanlaisia palveluita voisi luontevasti kehittää myös asepalveluksen jälkeiselle ajalle laajemminkin kuin kertausharjoitusten tukemiseen. PVMOODLE tarjoaa huomattavia mahdollisuuksia myös varsinaisten sisältöjen opiskelulle ja itsensä kehittämiseksi verkko-opiskeluna. Matilainen (2014, 56) pohtii, että verkko-opetuksen voisi kytkeä osaksi jo varusmiespalvelusta ja reservissä oloa. Tämä edellyttäisi luonnollisesti riittävästi osaavia verkko-opetuksen suunnittelijoita ja toteuttajia niin puolustusvoimissa kuin MPK:ssa.

Reserviläisten omaehtoisen osaamisen ja osallistumisen kehittämisen aktiivinen tukeminen on

tärkeätä, sillä osallistuminen edellyttää riittävää motivaatiota. Vapaaehtoiseen maanpuolustustoimintaan osallistuvat jo valmiiksi maanpuolustukseen myönteisimmin suhtautuvat ihmiset. Olennaista on löytää keinoja koko laajan reservin aktivoimiseksi. Juuri osallistumismotivaatio on keskeinen tekijä, jota useissa tutkimuksissa painotetaan (esim. Savonen 2011; Sinkko 2011; Koski 2012; Heinua 2013; Wilska 2010).

Tutkimuksissa esitetään huoli siitä, että puolustusvoimat ei kykene tai osaa aktiivisesti hyödyntää osaavia reserviläisiään. Ammattisotilaiden vähäinen määrä sodan ajan joukoissamme kuitenkin edellyttää sitä, että reserviläisiä koulutetaan vaativiin ja laaja-alaisiin tehtäviin (Hyppönen 2015). Sinkko (2011) pohtii, että erityisesti reservin upseerien osaamista voitaisiin hyödyntää huomattavasti nykyistä paremmin. Heissä on erityisen paljon potentiaalia, koska he ovat maanpuolustustahtoisempia kuin muut varusmiesryhmät, heidän palvelumotivaationsa ja psykososiaalinen toimintakykynsä ovat keskimäärin parempia kuin muiden. Edelleen suurin osa heistä jatkaa opintojaan varusmiespalveluksen jälkeen. Tämän seikan huomioon ottaminen voisi parantaa heidän käyttöönsä reserviläisarmeijan resurssina. Toinen erityisryhmä, jonka laajempi hyödyntäminen saa paljon kannatusta, ovat kriisinhallintatehtävistä kotiutuneet reserviläiset. Heitä voisi esimerkiksi pyrkiä rekrytoimaan MPK:n kouluttajiksi (Kuokkanen 2014; vrt. Heinua 2013, 84).

Merkittävin asia on kuitenkin mahdollisimman monen reserviläisen saaminen vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan piiriin. Sinkko (2011, 149–150; ks. myös Kuokkanen 2014, 40–41) tuo esiin tehtävän haasteellisuuden. Kotiutuvien varusmiesten innokkuus vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön ei ole kovin korkealla tasolla. Arvattavasti myönteisimmin vapaaehtoiseen maanpuolustukseen suhtautuvat reservin upseerit ja alipuseerit. Erityisesti miehistötasoisissa tehtävissä toimivien reserviläisten aktivointi olisi tärkeätä. Tämä on merkittävä haaste niin puolustusvoimien kuin MPK:n toiminnalle.

Osaltaan haluttomuus johtuu selkeästi siitä, että osallistumismahdollisuuksista ei ole riittävästi tietoa. Tärkeitä informaatiokanavia osallistumismahdollisuuksista vapaaehtoiseen maanpuolustukseen ovat varusmiespalveluksen lopulla pidettävät kotiuttamisopitunnit ja kertausharjoitukset (Kuokkanen 2014, 39; Sinkko 2011). Puolustusvoimien olisi varmistettava, että nämä tiedottamismahdollisuudet käytetään tehokkaasti hyväksi. Vapaaehtoista maanpuolustustyötä on markkinoitu monin eri tavoin, kuten esimerkiksi erilaisissa yleisötilai-

suuksissa ja MPK:n toiminnassa. Tiedottamisessa on hyödynnetty myös puolustusvoimien internet-sivuja, mutta niitä ei ole koettu riittävän informatiivisiksi (Heinua 2013, 88). Reserviläiset itse on koettu merkittäviksi tiedottajiksi ja rekrytoijiksi. Erityisesti maakuntajoukkojen johtajia on pyritty sitouttamaan toimintaan käyttämällä heitä aktiivisesti hyväksi tässä työssä (Heinua 2013, 88, 101; Kuokkanen 2014, 39).

Joukkotuotantojärjestelmän onnistumiselle keskeinen tekijä on henkilöstön sijoittaminen osaamistaan ja kykyjään vastaaviin tehtäviin. Sinkon (2011, 146–149) tekemissä laajoissa tilastollisissa tarkasteluissa jopa viidennes miehistötehtävissä olevista reserviläisistä koki olevansa väärässä tehtävässä. Useissa opinnäytteissä erityisesti reserviläisten jatkosijoittaminen herättää paljon keskustelua (Envall 2009; Sinkko 2011; Kuokkanen 2014). Useat nuoret lähtevät opiskelemaan varusmiespalveluksen jälkeen ja tällöin he saattavat Sinkon (2011, 155–156) mukaan etäännyä tehtävästään, johon heidät on sijoitettu varusmiespalveluksen jälkeen.

Omaehtoisen osaamisen kehittämisessä olisi tärkeää kyetä huomioimaan reserviläisten siviiliosaaminen nykyistä joustavammin. Tarvittaisiin konkreettisia mekanismeja siihen, kuinka reserviläinen pitää puolustusvoimat tietoisena kehittyvästä osaamisestaan, ja kuinka tämä osaaminen aidosti huomioidaan. Esimerkiksi PVMOODLE voisi olla toimiva väline omien osaamistietojen ylläpidolle ja uudesta osaamisesta ilmoittamiselle. Siviiliosaamista voitaisiin hyödyntää merkittävästi myös vapaaehtoisessa maanpuolustustoiminnassa, kuten paikallisjoukkojen koulutuksessa. Osaamista hyödynnetään jo nyt, mutta se on yleensä näkynyt siten, että henkilöitä on käytetty koulutuksessa rastinpitäjinä. Toisaalta kyse on myös siitä, kuinka aktiivisesti reserviläinen tuo omaa osaamistaan esille (Heinua 2013, 80). Reserviläisten tulisi kyetä kehittämään myös sotilaallisia tietojaan ja taitojaan opiskelemalla verkossa ja osallistumalla MPK:n koulutukseen. Reserviläisille tulisi kyetä osoittamaan, että omaehtoisella osaamisen kehittämisellä on merkitystä, jos haluaa edetä vaativampiin tehtäviin.

Toinen sijoittamiseen ja osaamiseen liittyvä esiinnoussut tekijä on sijoittamattoman reservin käyttö. Puolustusvoimauudistuksen myötä sodan ajan joukkojen määrää supistettiin entisestään, minkä seurauksena noin 100 000 reserviläistä jäi kokonaan ilman sodan ajan sijoitusta. Merkittävä kysymys on, kuinka nämä henkilöt pidetään maanpuolustustoiminnassa mukana ja kuinka estetään heidän maanpuolustustahdon heikentyminen.

Kuokkanen (2014) esittää mahdollisena ratkai-

suna tähän ongelmaan Varsinais-Suomen innovaatiota, jossa sijoittamattomista henkilöistä voitaisiin muodostaa koulutusyksikkö, joka kouluttaa perustettavia joukkoja valmiutta kohotettaessa (vrt. Sarlin 2011). Myös MPK:n koulutus- ja tukiyksiköiden kouluttajia voisi sijoittaa kyseiseen organisaatioon. Sodan ajan sijoituksen myötä henkilöillä olisi mahdollisuus nousujohteiseen koulutukseen ja vaativampiin tehtäviin etenemiseen ja mahdollisuus saada reservinarvossa ylennyksiä. (Kuokkanen 2014, 37.) Reserviläisiä tulisi motivoida omaehtoiseen kouluttautumiseen juuri tällaisin yksinkertaisin mutta konkreettisin keinoin.

Havaintoja reservin koulutuksen kokonaisuudesta

Tässä artikkelissa luotiin katsaus suomalaisen reserviläiskoulutuksen tutkimuskenttään Maanpuolustuskorkeakoulun kirjaston tekemän koosteen pohjalta. Katsauksessa keskityttiin erityisesti kertausharjoitusten merkitykseen reserviläisten osaamisen kehittämisessä, vapaaehtoisen maanpuolustustyön asemaan ja omaehtoiseen toimintakyvyn ja osaamisen kehittämiseen. Kertausharjoituksia voidaan tehostaa erityisesti hyödyntämällä paremmin MPK:n tarjoamia koulutusresursseja sekä tehostamalla ja kehittämällä verkko-opetusta harjoituksen orientointivaiheessa. Toisaalta ei kuitenkaan tule unohtaa perinteisen tavoitteellisen sotilaskoulutuksen merkitystä varsinaisessa harjoitusvaiheessa.

Vapaaehtoinen maanpuolustustyö tulee organisoida entistä tiiviimmin osaksi puolustusvoimien sodan ajan joukkojen kouluttamista. Vapaaehtoisella maanpuolustustyöllä on merkittävä asema joukkojen osaamisen ylläpitämisessä ja kehittämisessä, kuten myös laajemmin maanpuolustustahdon kehittäjänä. Maakunta- ja paikallisjoukoilla on keskeinen asema tämän työn käytäntöön viemisessä, ja sitä tulee aktiivisesti hyödyntää. MPK on puolustusvoimien tärkeä strateginen kumppani, jonka osaamista tulee hyödyntää systemaattisesti sotilaallisen osaamisen ja sitä tukevien valmiuksien rakentamisessa. Yhteistoiminnan järkevöittämiseksi tarvitaan selkeätä työnjakoa ja standardoituja laatuvaateita toiminnan pohjaksi.

Omaehtoinen toimintakyvyn kehittäminen ja osallistuminen edellyttävät riittävää motivaatiota. Reserviläisten tulee saada riittävästi useita eri kanavia pitkin välitettyä tietoa mahdollisuuksista osallistua toimintaan. Vapaaehtoisessa maanpuolustustoiminnassa tulee kyetä hyödyntämään reserviläisten osaamista monipuolisemmin ja toisaalta reserviläisille tulee tarjota mahdollisuuksia kehittää omaa osaamistaan poikkeusolojen teh-

tävissään. Tästä on hyötyä sekä puolustusvoimille että vapaaehtoisen maanpuolustustoiminnan järjestäjälle, mutta myös reserviläiselle itsellensä. Verkko-oppimisalusta PVMOODLE tarjoaa työkalun yhteydenpidolle reservin kanssa laajemminkin kuin kertausharjoituksiin liittyen. Yhteydenpidon reserviläisten kanssa tulee olla aktiivista. Esimerkiksi keväällä lähetetty reserviläiskirje oli askel oikeaan suuntaan reservin aktivoimiseksi.

Laadukas reservin osaamisen kehittäminen vaatii usean toimijan tarjoamien resurssien yhteensovittamista ja käyttämistä. Oleellista on selkeä kokonaisnäkemys sodan ajan joukkojen osaamisen kehittämisen vaatimasta kokonaisuudesta läpi joukon elinkaaren. Kertausharjoitukset ovat joukon suorituskyvyn rakentamisen päämenetelmä, mutta

osaamisen kehittämistä voidaan tukea merkittävästi vapaaehtoisilla harjoituksilla ja MPK:n koulutuksella. Vapaaehtoisilla maanpuolustusjärjestöillä on jatkossa merkittävä asema maanpuolustustahdon ylläpitäjänä ja kehittäjänä.

Kapteeni Otto Pekkarinen palvelee opettajana Maanpuolustuskorkeakoulun Johtamisen laitoksella ja opiskelee sotatieteiden tohtoriohjelmassa.

